

τῷ κ. κ. Κουρτί Παπαδόπουλου

ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Η

Εἰς Παναγίαν
φ. κ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΑΡΙΘΜ. 15 — Νοέμβριος 1842. — ΤΟΜ. Β΄.

ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ.

Εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο σκοπὸν ἔχω νὰ διαπραγματευθῶ ἐν συντομίᾳ διὰ τίνος μεθόδου δύνανται οἱ παῖδες, προχωροῦντες εἰς τὰς μαθήσεις, νὰ κάμνῃσι ταυτοχρόνως πρόοδον καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν.

Εἰς πολλὰ τῶν δημοσίων σχολείων μας ἡ κακία λαμβάνει τὰ ἐπίχειρά της καὶ τιμαρεῖται καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐξαρκεῖ μόνον, ἀν' ἐνταῦτ' ἔτι δὲν διδάσκονται οἱ νέοι νὰ κρίνωσιν ὀρθῶς τὰ πράγματα, καὶ νὰ γνωρίζωσι τί εἶναι κυρίως ἡ ἀρετὴ. Εἰς τοῦτο δὲ ἀνάγκη πᾶσα, ἔταν οἱ παῖδες παραδίδονται εἰς τὰ σχολεῖα τοὺς βίους καὶ τὰς πράξεις τῶν περιφημοτέρων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀνδρῶν, οἱ διδάσκαλοι νὰ μὴ περιορίζωνται εἰς τὴν ἀπλὴν ἐξήγησιν τῶν φράσεων καὶ τῶν λέξεων, ἀλλὰ νὰ γυμνάζωσι πρὸ πάντων τοὺς μηθητάς των ὥστε νὰ τοὺς δίδωσι τὴν γνώμην των περὶ ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς πράξεως, ἢ περὶ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ λόγου, καὶ ταυτοχρόνως τὸ διατὶ κρίνουσι ταῦτα καλὰ ἢ κακὰ. Τὸ ἀπλοῦστατον τοῦτο μέσον ἀνεπαισθήτως θέλει κάμει τοὺς παῖδας νὰ ἐννοήσωσι τί εἶναι ἡ τιμὴ, τί ἡ δικαιοσύνη, τί ἡ σωφροσύνη, τί ἡ ἐγκράτεια, καὶ τ' ἄλλα ὡσαύτως.

Διὰ νὰ ἐντυπώνωνται δὲ καλῆτερον εἰς τὰς τρυφεράς τῶν παίδων ψυχὰς αἱ βᾶσεις τῆς ἀρετῆς εἶναι χρεῖα παρα-

δειγμάτων. Κατὰ τοῦτο ὁμως ὀφείλομεν νὰ προσέχωμεν τὰ μέγιστα. Ἀφοῦ ἀποδείξωμεν πρῶτον κατὰ τί οὗτος ἢ ἐκεῖνος ἐστάθη μέγας εἰς τὸ στάδιον τῆς ζωῆς του, ἀνάγκη μεγίστη νὰ παραστήσωμεν εἰς τοὺς παῖδας ἀκόλουθως καὶ τὰς ἀνθρωπίνους αὐτῶν ἐλλείψεις ἢ τὰ φυσικὰ ἐλαττώματα τῆς ψυχῆς των. Διότι ἄνευ τούτου ἐκθαμβούμενοι οἱ νέοι ἐκ τῆς λάμπειας μεγάλου τινὸς ὑποκειμένου, συγχέουσι τὰς ἀρετὰς μετὰ τὰς κακίας αὐτοῦ, καὶ ἀνεπαισθήτως θεωροῦσι μετὰ θαυμασμοῦ καὶ τὰς ἐλλείψεις του — Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, μὲ ὄλον ὅτι ἦτο φύσει γενναῖος καὶ μεγαλόψυχος, κατήντησε νὰ γεινή ἔνοχος βαρβάρου πράξεως, σύρας διὰ τῆς ἀμάξης του τὸν κυβερνήτην πόλεως τινος. Τοῦτο κυρίως ἀποδίδεται εἰς τὴν ὁποίαν εἶχεν εἰς τὸν Ὀμηρον ὑπερβολικὴν κλίσιν. Ἐκ τίνος χωρίου μὲ ὄλον τοῦτο τοῦ Πλουτάρχου δυνάμεθα νὰ εὐρωμεν καλῆτερον τὴν αἰτίαν τῆς κακῆς ταύτης πράξεως. Ἀναφέρει ὁ Ἱστορικός οὗτος ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν του εἶχε παιδαγωγὸν τινα καλούμενον Λυσίμαχον, ὃς τις ἂν καὶ ταπεινὸς καὶ ἀσήμαντος, ἐσυνείθιζε, συναριθμούμενος καὶ αὐτὸς μετ' ἐκείνων, νὰ ὀνομάζη τὸν μὲν Φίλιππον Πηλέα, τὸν δὲ Ἀλέξανδρον Ἀχιλλέα, καὶ ἑαυτὸν Φοῖνικα. Τί παράδοξον λοιπὸν ἂν ὁ Ἀλέξανδρος συνείθισας οὕτως οὐχὶ μόνον νὰ θαυμάζη, ἀλλὰ καὶ νὰ προσωποποιῇ τὸν Ἀχιλλέα, δὲν ἐνόμισεν ἄπρεπον νὰ μιμηθῇ αὐτὸν καὶ εἰς τὸ σκληρὸν τοῦτο κίνημα;

Ἐπεκτεινόμενος ἔτι πλατύτερον εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, καθυποβάλλω εἰς τὴν κρίσιν τῶν σοφῶν διδασκάλων τὴν ἀκόλουθον παρατήρησιν. Ἄραγε δὲν ἤθελεν εἰσθαι προτιμότερον, ἐνίοτε (ἅπαξ ἢ δις τοῦλάχιστον τῆς ἐβδομάδος), ἀντὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ θέματος, π. χ., τῆς ἀναλύσεως, ἢ ἄλλου τινός, νὰ γυμνάζωνται οἱ παῖδες νὰ παριστάνωσιν (εἰς τὴν ὀμιλουμένην των γλῶσσαν) τὰς ὁποίας συλλαμβάνουσιν ἰδέας περὶ τῶν ὑποκειμένων ἢ περὶ τῶν πραγμάτων ἅτινα ἀπαντῶσιν εἰς τὴν

ἀνάγνωσιν, νὰ δεικνύωσι κατὰ τίνα, ὁ Ἀχιλλεὺς, παραδειγματος χάριν, ὁ Θησεὺς, κτλ, ὑπερέχον τοὺς ἄλλους, ἢ κατὰ τίνα εἶχον ἐλλείψεις, νὰ καταδικάζωσιν ἢ νὰ ἐγκρίνωσιν ὁποιανδήποτε ἰδιαίτεραν πράξιν, καὶ νὰ κάμνωσιν τὴν παρατήρησιν, πῶς ἠδύνατο νὰ φθάσῃ αὐτὴ εἰς πλειότεραν τελειότητα, ἢ πῶς ἔμεινε κατωτέρα ἐτέρας τινός, ταυτοχρόνως δὲ καὶ νὰ σημειώνωσι τί εἶναι ἠθικὸν ἢ μὴ εἰς τίνα ὀμιλίαν, καὶ πόσον συμφωνεῖ μετὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ λέγοντος; Ἡ γύμνασις αὕτη δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι δύναται νὰ τοὺς καταστήσῃ ἱκανοὺς νὰ κρίνωσι τί τὸ καλὸν ἢ τὸ μὴ τοιοῦτον, καὶ νὰ λαμβάνωσι προημιώματα κλίσιν εἰς τὴν ἀρετὴν.

Μετὰ τὰ παραδείγματα ταῦτα ἅτινα ἀπαντῶνται εἰς τὰ βιβλία, ἐγκρίνω πολὺ καὶ τὸν ὁποῖον ὁ Ὀράτιος μᾶς διδάσκει τρόπον, ἦτοι τὸ νὰ καθυποβάλλωμεν ἐνώπιον τῶν νέων τὰ καλὰ ἢ κακὰ παραδείγματα τῶν συγχρόνων των. Ὁ περίφημος οὗτος ποιητὴς λέγει ὅτι τὴν καλὴν ταύτην μέθοδον μετεχειρίζετο ὁ πατὴρ του διὰ νὰ τὸν παροτρύνῃ εἰς τίνα ἀρετὴν, καθὼς καὶ νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἀπὸ τίνος κακίας. “Ἄν, λέγει ὁ Ὀράτιος, ὁ πατὴρ μου μὲ ἐνούθετει νὰ ζῶ εἰς αὐτάρκειαν, καὶ νὰ εὐχαριστῶμαι εἰς τὴν ὁποίαν θέλει με ἀφήσει περιουσίαν, δὲν βλέπεις, μὲ ἔλεγε, τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν τοῦ Βούρρου καὶ τοῦ υἱοῦ του Ἄλβου; Αἱ δυστυχίαι τῶν ἀθλίων τούτων ἄς σε διδάξωσι ν’ ἀποφεύγῃς τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰς ἀσωτίας.,” Ἄν ἤθελε νὰ μὲ κάμῃ νὰ βδελυχθῶ τὰς ἀτάκτους ὀρμάς τῆς νεότητος, “Μὴ γίνεσαι, μὲ ἔλεγεν, ὡς ὁ Σεκτανὸς, καθότι εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν νομίμων ἡδονῶν δύνασαι νὰ εὕρῃς τὴν εὐτυχίαν σου. Πόσον σκάνδαλον ἐπιφέρει τῶνόντι ὁ χαρακτῆρ τοῦ Τριβωνίου, ὃς τις κατ’ αὐτὰς συνελήφθη ἐπ’ αὐτοφῶρον μετὰ ξένης γυναικός.” Καί, διὰ νὰ δείξῃ ἔτι μᾶλλον ὁ αὐτὸς ποιητὴς πόσον συντείνει ἡ μέθοδος αὕτη, προσθέτει ὅτι καθὼς ἰσχυρογνῶμων τις ἀσθενὴς ὅστις δὲν ἀκούει κατὰ πρῶτον τὰς καθοδηγίας τοῦ ἱατροῦ, μεταβάλλεται ἀμέσως ὅταν ἀκούσῃ τὸν θά-

νατον τῶν γειτόνων του, οὕτω καὶ οἱ νέοι φοβοῦνται τὴν κακίαν ὅταν ἀκούσωσι τὰ κακὰ αὐτῆς ἐπακόλουθα εἰς τοὺς ἄλλους.

Τὰ περὶ δικαιοσύνης σχολεῖα τοῦ Ξενοφάντος (εἰς τὴν Κυροπαιδείαν του) εἶναι τῶντι ἀξιολογώτατα. Οἱ παῖδες (τῶν Περσῶν), λέγει, φοιτῶντες εἰς τὰ διδασκαλεῖα, διήγον μανθάνοντες δικαιοσύνην, καὶ ἔλεγον ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἤρχοντο, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ὅσοι ἤθελον νὰ μάθωσι τὰ γράμματα, οἱ δ' ἄρχοντες διετέλουν τὸ πλειότερον τῆς ἡμέρας κρίνοντες αὐτοὺς διὰ διάφορα ἐγκλήματα, ὡς διὰ κλοπὴν, ἀρπαγὴν βίαν, ἀπάτην, κακολογίαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Παραλείπω ἐνταῦθα ὡς γνωστὸν τὸ περὶ τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ χιτῶνος διήγημα, διὰ τὸ ὅποιον καὶ αὐτὸς ὁ Κύρος ἐπειθεύθη.

Ἡ μέθοδος τὴν ὁποίαν οἱ Ἴνδοὶ Γυμνοσοφισταὶ μετεχειρίζοντο διὰ ν' ἀνατρέψωσι τοὺς μαθητὰς των, εἶναι μᾶλλον περιέργος καὶ ἀξιοσημείωτος. Ὅτε ἦτον ἔτοιμον τὸ γεῦμα, πρὶν ἀκόμη βληθῆ εἰς τὴν τράπεζαν, οἱ διδάσκαλοι ἠρώτων ἰδίᾳ ἕκαστον μαθητὴν πῶς μετεχειρίσθη τὸν καιρὸν του ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου. Καί τινες μὲν ἐξ αὐτῶν ἀπεκρίνοντο, ὅτι ἐκλεχθέντες αἰρετοκριταὶ δύο τινῶν, συνεβίβασαν αὐτοὺς καὶ τοὺς ἕκαμαν φίλους, ἄλλοι δὲ ὅτι ἐξεπλήρωσαν τὰς προσταγὰς τῶν γονέων των, καὶ ἄλλοι ὅτι ἤδρον νέον τι διὰ τῆς ἰδίας μελέτης των, ἢ ἔμαθόν τι παρ' ἄλλων. Ἄλλ' ἂν εὐρίσκετό τις μεταξὺ αὐτῶν ὅστις δὲν ἠδύνατο ν' ἀποδείξῃ ὅτι μετεχειρίσθη καλῶς τὸν καιρὸν του, ἀπεβάλλετο ἀμέσως ἀπὸ τὴν συνοδίαν των, καὶ τὸν ὑπεχρέονον νὰ ἐργάζηται ἐνὸς ἡμέρας οἱ ἄλλοι ἐγευματίζον.

Διὰ τῶν διαφορῶν δὲ τούτων τρόπων, δὲν εἶναι ἀμφίβολον ὅτι οἱ νέοι εὐκόλως δύνανται νὰ προοδεύσωσιν εἰς τὴν ἀρετὴν, καθ' ὅσον μάλιστα αἱ πρῶται τοῦ νοός μας ἐντυπώσεις εἶναι καὶ ἰσχυρότεραι.

Ὁ σοφὸς Συγγραφεὺς τοῦ Τηλεμάχου παριστάνει αὐτὸν λέγοντα ὅτι μ' ὄλον ὅτι ἦτο νέος κατὰ τὴν ἡλικίαν,

εἶχε γίνεῖν γ' ἄρῳ εἰς τὴν τέχνην τοῦ φυλάσσειν καὶ τὰ ἰδικά του καὶ τὰ τῶν φίλων του μυστικά. Ὅτε ὁ πατήρ μου," λέγει ὁ Τηλεμάχος, ὑπῆγεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τρωάδος. μ' ἔλαβεν ἐπὶ τῶν γονάτων του, καὶ ἀφοῦ μ' ἐνηγκαλίσθη καὶ μ' ἐφίλησε, στραφεὶς πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν φίλους του. Ἐἰς τὰς χεῖράς σας, φίλοι μου, εἶπε, παραδίδω τὴν ἀνατροφὴν τοῦ υἱοῦ μου ἂν ἀγαπάτε τὸν πατέρα του, λάβετε φροντίδα δι' αὐτὸν, ἀλλὰ πρὸ πάντων μὴ παραβλέψητε νὰ τὸν καταστήσητε δίκαιον, εἰλικρινῆ, καὶ πιστὸν εἰς τὴν διαφύλαξιν τῶν μυστικῶν του. Τοὺς λόγους τούτους τοῦ πατρός μου, λέγει ὁ Τηλεμάχος, ἐπεμελήθησαν οἱ φίλοι του ἀκριβῶς νὰ μοι εἴπωσι πολλάκις, καὶ μ' ἐκοινωνοῦν (ἂν καὶ ἤμην ἀκόμη βρέφος) ὅλας τὰς ὁποίας ἐδοκίμαζον λύπας, βλέποντες πόσον ἦνω. χλεῖτο ἡ μήτηρ μου ἀπὸ τοσοῦτους μνηστῆρας οἵτινες ἐξήτουν αὐτὴν εἰς γάμον. Ἐποσάυτην δὲ, προσθέτει, χαρὰν ἠσθάνετο ὅτι τὸν ἐνεπιστεῖοντο ὡς ἄνδρα, ὥστε ποτὲ δὲν ἐματαίωσε τὰς ἐλπίδας των, καὶ οὔτε ὄλαι αἱ προσπάθειαι τῶν ἐραστῶν τῆς μητρός του ἠδυνήθησαν νὰ τὸν κάμωσιν ὥστε νὰ προδόσῃ τὰ μυστικά του — Ἐν γένει δὲ δι' οὐδενὸς ἄλλου μέσου τοσοῦτον, ὅσον διὰ τῆς γυμνάσεως καὶ τοῦ παραδείγματος, δύνανται οἱ παῖδες νὰ συνειθίσωσιν εὐκολώτερον εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρετῆς.

Τὸ μόνον λοιπὸν τὸ ὁποῖον χρειάζεται εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα μας εἶναι, ὡς τε οἱ διδάσκαλοι αὐτῶν νὰ μεταχειρίζωνται τὴν αὐτὴν φροντίδα διὰ τὰ ἤδη τὴν ὁποίαν ἔχουσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ νοός των. Ἄνευ τούτου, ὁποιαδὴποτε μάθησις τοῦ κόσμου εἶναι ματαία, καὶ περιφρονῶ τὸν πατέρα ὅστις ἰσοσταθμίζει τὴν ἀρετὴν τοῦ υἱοῦ του μετὰ τὴν πρόδον τοῦ νοός του.

(Βουτζέλλος.)

Οἱ ἀρχαῖοι ἐσυνείθιζον νὰ κάμνωσι δακτυλίους διὰ τῶν γεγλυμμένων λίθων, χρησιμ-ύοντας εἴτε εἰς σφραγίδας, εἴτε εἰς καλλωπισμὸν μόνον. Ἡ ἀρχαιοτάτη δὲ αὕτη χρῆσις φαίνεται εἰς τὴν Ἱερὰν Γραφήν. Καὶ διὰ μὲν τὰς σφραγίδας, τὸ σχῆμα ἐγλύφετο ἐντὸς τῆς ἐπιφανείας τοῦ λίθου, κατ' ἐισοχὴν δηλαδή· ὅταν ὁμοῦς ὁ λίθος προσδιωρίζετο ἀπλῶς διὰ καλλωπισμὸν, κατεσκευάζετο κατὰ τὰ ἀνάγλυφα, ἤτοι κατ' ἐξοχὴν. Ἐκαμνον δ' οἱ ἀρχαῖοι καὶ πολλὰς συλλογὰς τῶν πολυτίμων λίθων καλουμένας δακτυλίους ἤ καὶ, ἐκ τοῦ δακτύλιος, καθὼς καὶ οἱ γλύφοντες αὐτοὺς τεχνῶνται ἐκαλοῦντο δακτυλιολύφιοι. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει πολλὰς τοιαύτας συλλογὰς, ἐν αἷς καὶ τὴν τοῦ Μιθριδάτου, μετακομισθεῖσαν ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ Πομπηίου εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ Καπιτώλιον. Ὁ δὲ Ἰούλιος Καῖσαρ ἔθεσεν ἕξ τοιαύτας συλλογὰς εἰς ναὸν τινὰ τῆς Ἀφροδίτης, καὶ ὁ Μάρκελλος, υἱὸς Ὀκταβίας, μίαν εἰς τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ναόν. Πιθανὸν μ' ὅλα ταῦτα ὅτι αἱ συλλογαὶ αὗται συνέκειντο, κατὰ μέγα μέρος τοῦλάχιστον, ἐκ μὴ γεγλυμμένων λίθων.

Ἐκ τῶν ἀπείρων λειψάνων τῆς Γλυπτικῆς Τέχνης ὀλίγα τινὰ μόνον, τὰ οὐσιωδέστερα, θέλουσιν ἀναφερθῆναι ἐνταῦθα.

α'. Ἡ λεγομένη Σφραγὶς τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Βασιλικὸν Μουσεῖον. Εἶναι δὲ γεγλυμμένη εἰς εἰδός τι ἀχάτου λίθου, ἐφ' οὗ παριστάνεται μετὰ μεγάλῃς ἐπιτηδειότητος ἑορτὴ τις τῶν Ἀθηναίων, ἢ ὡς τινες νομίζουσιν, ὁ θίασος τοῦ Βάκχου.— Περὶ τοῦ λίθου τούτου ὁμοῦς ἔγειναν διάφοροι ἀμφισβητήσεις, καθότι οἱ μὲν ὑποθέτουσιν ὅτι παριστάνεται εἰς αὐτὸν ὁ Ἀλέξανδρος ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ Βάκχου, οἱ δὲ, ὅτι εἶναι θρησκευτικὴ τις τῶν Ἀθηναίων τελετή. Ἔτεροι δὲ ὑπο-

θέτουσιν ὅτι εἶναι τρύγος, ἢ ἄλλο τοιοῦτον. Τινὲς δὲ καὶ εἶπον ὅτι οὐχὶ μόνον δὲν εἶναι ἀρχαιοτάτης, ἀλλὰ καὶ κατεσκευάσθη παρὰ τινος φίλου τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου. Ἠγοράσθη δὲ παρὰ τοῦ Ἐρρίκου Δ' βασιλέως τῆς Γαλλίας. Ὁ δὲ Λουδοβίκος ΙΔ' ἐφόρει αὐτὸν ἀκόλουθως ὡς δακτυλίδιον.

β'. Ὡραία τις κεφαλὴ Μεδοῦσης ἐπὶ τινος χαλκηδόνιου λίθου, πρῶτη μὲν εἰς τὴν ἐν Ῥώμῃ συλλογὴν τῶν Στόρζων, τὰ νῦν δὲ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Βαρῶνος βὸν Σχελερσχέιμ.

γ' Ἡ κεφαλὴ τοῦ Σωκράτους ἐπὶ εἴδους τινὸς ἀχάτου εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ ἐν Ἀλέριμ' Ἀγ. Μάρκου.

δ'. Ὁ Βάκχος καὶ ἡ Ἀριάδνη ἐπὶ ἐρυθροῦ τινὸς ἰάσπιδος εἰς τὴν συλλογὴν τοῦ ἐν Φλωρεντία Μ. Δουκός, ἔ. Αἱ κεφαλαὶ τοῦ Αὐγούστου, Μαικήνου, Διομήδους, Ἡρακλείους, μετὰ τοῦ ὀνόματος Διοσκουρίδης.

στ. Κεφαλὴ τις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς ἀνάγλυφον ἐπὶ τινος Σαρδόνυχος, μετὰ τὴν γνησίαν ἐπιγραφὴν τοῦ ὀνόματος Πυργοτέλης. Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ κεφαλαὶ ἀποδίδονται εἰς τὸν Ἀλέξανδρον.

Μεταξὺ τῶν γεγλυμμένων λίθων οὕτινες παριστῶσιν εἰς ἀνάγλυφα τὰς κεφαλὰς ἐπιστῶν ὑποκειμένων, τὴν πρῶτην τάξιν κατὰ τὸν Βιγκλεμάνον, ἐπέχει προτομὴ τις τοῦ Αὐγούστου, γεγλυμμένη ἐπὶ τινος χαλκηδόνιου, εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ Βατικάνον. Ὁ δὲ Ἰάμεσων ἀναφέρει ὅτι τὸ ἀξιολογώτερον τῆς Λιθογραφίας λείψανον εἶναι ὡραῖός τις Ἰάσπις διασωζόμενος εἰς τὴν ἐν Παρισίοις βασιλικὴν βιβλιοθήκην, καὶ παριστῶν τὴν μαστίγωσιν τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι δὲ κεκομμένος εἰς τρόπον ὥστε αἱ ἐρυθραὶ κηλίδες τοῦ λίθου νὰ παριστῶσι τὰς σταγόνας τοῦ αἵματος.— Ἀναφέρεται δὲ καὶ ἕτερος λίθος ὡραῖός τις γυναικείας προτομῆς, ἣτις ὑποτίθεται παρὰ τινῶν ὅτι παριστῶ τὴν περιφῆμον τῆς Ῥώμης χορεύτριαν Εὐχαριν.

Τὰ ἀξιολογώτερα δὲ κατὰ τὸ μέγεθος λειψάνα τῆς Λιθογραφίας εἶναι α'. Ὀνυξ τῆς, εἰς τὴν αυτοκρατορικὴν Συλλογὴν τῆς Βιέννης, παριστῶν τὴν Ἀποθέωσιν τοῦ Αὐγούστου καὶ τῆς Λιβύας.

β'. Τὸ λεγόμενον Μαντουανὸν ἀγγεῖον κατεσκευασμένον ἐξ ὄνυχος, καὶ εὐρισκόμενον εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Δουκός

Βρουσούκειου.

γ Τὸ Νορτλανδικὸν ἢ Βαρβερίνιον.

Ὁ Μογγόλιος εἰς τὰ τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου ἱπομνήματά του περιγράφει τρία ἀρχαία ἀνάγλυφα, τὰ μεγαλύτερα, ὡς λέγει, ἐκ τῶν διασωζομένων. — Τὸ πρῶτον εἶναι Σαρδόνη τις, εἰς τὸ βασιλικὸν μουσεῖον τῆς Γαλλίας, καλούμενον ὁ Ἀχάτης τοῦ Τιβερίου. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἶναι ἀκανόνιστον κοίσιδες, ἐνὸς ποδὸς τὸ μήκος καὶ δέκα δακτύλων περίπου κατὰ τὸ μεγαλύτερον πλάτος. Παριστάνονται δὲ τρεῖς διάφοροι σκηναὶ ἐπ' αὐτοῖς, καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην, ἢ (εἰς τὸν οὐρανὸν) ἀποθέσις τοῦ Αυγούστου, εἰς δὲ τὴν δευτέραν, ἢ εἰσαίτις (ἐπὶ τῆς γῆς) ἱερείας τιμῆς εἰς τὸν οἶκον τοῦ Τιβερίου, διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Αυγούστου, καὶ εἰς τὴν τρίτην, διαφόρων ἐθνῶν αἰχμάλωτοι. — Τὸ δευτέρον ἀνάγλυφον ἕπαρχει εἰς τὸ ἐν Βιέννῃ Αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον. Εἶναι δὲ ἕως ἐν τρίτον μικρότερον τοῦ προαναφερθέντος, καὶ παρίστα τὸν Τιβέριον ὡς καταβαίνοντα ἐκ τινος ἀμάξης. — Τὸ τρίτον εἶναι Σαρδόνη τις παριστάνων τὸν Κλαύδιον καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ συρμένους εἰς ἀμαξάν ὑπὸ Κερταύρων. Τὰ 1808 ὁ λίθος οὗτος ἀνήκεν εἰς τινα δημοσίαν συλλογὴν τῆς Ολλανδίας.

Διασώζονται δὲ παρεκτός τοῦτων καὶ ἄλλα τῆς Λιθογλυφίας λείψανα, ἃν καὶ τὰ πλείωτά ἦναι ἔργα νεωτέρων χειρῶν. Ταῦτα δ' ἔγειναν ἔτι μᾶλλον κοινὰ διὰ διαφορῶν μέσων, δι' ὧν συνήθως μιμοῦνται τὰ πρωτότυπα. Τὰ γινόμενα διὰ τῆς ὑέλου εἶναι πολυτιμώτατα, διότι κατὰ τὸ χρῶμα, τὴν λάμψιν, καὶ τὴν διαφάνειαν, τοσοῦτον ὅμοια κατασκευάζονται μὲ τὰ πρωτότυπα, ὥστε καθιστᾶται δύσκολος κατὰ πρῶτον ἡ διάκρισις αὐτῶν. Ἡ τέχνη μάλιστα τοῦ ἐκθέτειν ἐπὶ κεχρωματισμένων ὑέλων, ἢ ἐπὶ ὑελώδους ὕλης, τὰ ἀντίτυπα τῶν γεγλυμμένων λιθῶν εἶναι οὐχὶ μόνον εἰς τοὺς ἀρχαιολόγους καὶ τοὺς τεχνίτας χρήσιμος, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς εὐάρεστος, καὶ ἱκανῶς ἀρχαία. Ὑποτίθεται δὲ παρά τινων καὶ ὅτι ὁ Πλίνιος ὑπαινίττεται αὐτήν. Ὁ κατὰ τὴν Θ' ἑκατονταετηρίδα ὅμως ἀκμάσας Ἡράκλειος ῥητῶς ἀναφέρει αὐτὴν εἰς τι πόνημά του. Λέγεται δὲ ὅτι ἐκ τῶν διασωζομένων ἀρχαίων ἀναγλύφων εὐρίσκονται πολλαὶ ἀπομιμήσεις τοῦ ὄνυχος ἐπὶ ὑέλου. — Ἡ λεγομένη Ὀβσιδιανὴ ὕελος (vitrum obsidianum), ἔτι μᾶλλον πολὺ παρά τῶν ἀρχαίων, ἔλαβε δὲ

τὸ ὄνομα ἢ διαφανῆς αὐτὴ ὕλη ἐκ τινος Ὀβσιδίου Ρωμαίου, ὅστις εἰσήγαγεν αὐτὴν τὸ πρῶτον ἐκ τῆς Αἰθιοπίας εἰς τὴν Ῥώμην. Καλεῖται δὲ καὶ ὑελώδης λάβα, lava-glass διότι ὑποτίθεται παρά τινων ὅτι εἶναι ἠφαίστειον προϊόν. — Μικροτέρας ἀξίας ἐκτυπώσεις ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ θείου καὶ τοῦ κηροῦ.

Ἡ παρά τοῦ Λιππέξτ ἐκ Δρέσδης ἐφευρεθεῖσα λευκὴ ὕλη εἶναι ἀξιόλογος διὰ τὴν χρῆσιν ταύτην, διότι δεικνύει τὰ ἀντίτυπα καλλήτερον παρά εἰς τὸ θεῖον. Διὰ τῆς τριβῆς ὅμως διαφθείρονται. — Ὁ Βετζεβοῦδ καὶ ὁ Βέντλεϋ ἐφηύρον ἰδιαιτέραν τιὰ συνθεσιν, κλινοῦσαν εἰς τὸ μέλαν, ἧτις θεωρεῖται ὡς πολλὰ χρησιμὸς διὰ ἀντίτυπα γεγλυμμένων λιθῶν. Καὶ ὁ ἐκ Γλασγοβίας Ἰάκωβος Τάσσης δ' ἐμιμήθη δι' ἰδιαιτέρας ὕλης ἀξιόλογα ἀντίτυπα διαφόρων λιθῶν τὰ ὅποια ἀκολουθῶς εἶχον μεγάλην ζήτησιν παρά τῶν τεχνιτῶν, βαλλόμενα εἰς σφραγίδας, δακτυλίους καὶ ἑτέρους καλλωπισμούς.

Αἱ ἐπισημότεραι συλλογαὶ τῶν ἀρχαίων πολυτίμων λιθῶν εἶναι αἱ ἀκόλουθοι. — Ἡ ἐν Φλωρεντίᾳ τοῦ μεγάλου Δουκὸς, περιέχουσα 3,000. — Αἱ τῶν Βαρβερίνων καὶ Ὀδεσάλων εἰς Ῥώμην, ἡ τελευταία τῶν ὁποίων ἀνήκε πρὶν εἰς τὴν Χριστιανὴν βασιλισσαν τῆς Σουηδίας. — Τὸ βασιλικὸν Μουσεῖον τῶν Παρισίων, — Ἡ τὸ πρὶν μὲν ἀνήκουσα εἰς τὸν Δοῦκα τῆς Αὐρηλίας, τὰ νῦν δὲ ἐν Πετροπόλει εὐρισκομένη συλλογὴ. — Ἰδιαιτέραί τινες ἐν Λονδίνω συλλογαί, καὶ πρὸ πάντων αἱ τοῦ Δουκὸς Δεβονσίρου καὶ Κόμητος Καρλίσλου. — Τὸ ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικὸν Μουσεῖον. — Ἡ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας συλλογὴ. — Τὸ ἐν Νεαπόλει Βασιλικὸν Μουσεῖον, ἔχον τὰ νῦν ἀξιόλογα τῆς ἀρχαιότητος λείψανα, κ τ λ.

Ο ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ (*)

Λαμπραὶ Ἀθῆναι! δικαίως πρέπει νὰ φημίξῃσαι περισσότερο ἀπ' ἄλλας πόλεις, διότι ἐγέννησας εἰς πᾶν εἶδος ἀνθρωπίνης ἀρετῆς περιφήμους ἀνδρας, Ἀριστείδην εἰς τὴν δικαιοσύνην, Σωκράτην εἰς τὴν ἠθικὴν, Μιλτιάδα,

(*) Ὁρ. Φιλολογ. Ἀριθμ. ΙΔ'. σελ. 46

Θεμιστοκλείς, Κίμωνας εἰς τὴν πολεμικὴν. Σόλωνας καὶ Δράκοντα εἰς τὴν νομοθεσίαν. Τοιοῦτοι δὲν ἔπαυσαν νὰ προέρχωνται ἀπὸ σέ, μάλιστα ἀπὸ τοὺς τοῦ Σόλωνος χρίνους καὶ κατωτέρω, ἕως οὗ ὁ ἀμίμητος Περικλῆς σὲ ἀνίψωσεν εἰς τὸν κλοφυῶνα πάσης δόξης. Ἄλλ' οὐδ' ὅτε σ' ἤρνήθη ἡ τύχη μετὰ τὸν εἰκοσιεπταετηῖ πόλεμον πρὸς ὀλίγον, οὐδ' ἐφεξῆς ἀκόμη ἔπαυσε ἡ μεγάλων ἀνδρῶν γονιμωτάτη πόλις, νὰ προάγῃ καὶ ἄλλους συναρίθμους τῶν πρώτων. Ἐγενήθησαν τότε Δημοσθένεις καὶ Φωκίω- νες καὶ Λυκοῦργοι, ἀλλὰ πιστοὶ μὲν καὶ φιλοπάτριδες ὡσάν τὸν Λυκοῦργον ἦσαν ἀρχαῖοι ἀρκετοί, ἴσως καὶ πολλοὶ ἀνώ- τεροὶ του, ἐνάρετοι καὶ ἀκτῆμονες ὡς ὁ Φωκίων, ἦσαν καὶ Ἀριστείδαι καὶ Σωκράτεις, καὶ ἐμπειροπόλεμοι ὡς αὐτὸν ἦσαν τόσοι στρατηγοί. Κάνεις ὅμως δὲν ὑπῆρξε μὲ μόνον τῆς εὐγλωττίας του τὸ πῦρ εἰς πατρίδα παρακμά- ζουσαν ν' ἀντιπαραταχθῇ κατὰ βασιλείου ὀλοκλήρου, νε- ωστὶ ἀκμάζοντος καὶ καθεκάστην κρατυομένου. Τοιοῦ- τος ἐστάθη μόνος ὁ Δημοσθένης.

Γεννᾶται ὁ ῥήτωρ Δημοσθένης εἰς ἐποχὴν ὀπότε ἐβα- σίλευεν ἤδη ἡ χαινώτης καὶ ἡ ἀκνήρια· ἔχων ὅμως φρό- νημα Περικλέους καὶ Θεμιστοκλείους ἐβλεπεν ἀπὸ ὑψηλο- τέραν περιωπὴν τὸ πνεῦμα τοῦ καιροῦ ἐκείνου. Φιλοτιμεῖται ν' ἀναστήσῃ τὴν πατρίδα του, καὶ ἄλλον τρόπον δὲν εὐρί- σκει, διότι οὔτε ὑπάρχει σχεδὸν, εἰμὴ νὰ μεταδόσῃ εἰς τοὺς συμπολίτας του τὸν αὐτὸν ἐνθουσιασμόν ὑπὲρ ἐλευθε- ρίας καὶ δόξης, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἦτον ἐμπλεως αὐτός. Ἄλλ' ἡ φύσις εἶχε δημιουργήσῃν δύο Δημοσθένεις ἐκ διαμέ- τρου ἐναντίους ἤγουν ψυχὴν μὲν ἐχάρισε γενναίαν, ἀκρά- τητον, μεγαλόφρονα, προικισμένην μὲ σπανιωτάτας νοητι- κὰς δυνάμεις, καὶ παράδοξα προτερήματα, σῶμα ἐκ τοῦ ἐναντίου δύσμορφον, ἄτονον, ἀσθενές, ἀτολμον, ἄφωνον καὶ μὲ γλωσσῶν τραυλὴν. Πῶς λοιπὸν νὰ κρυφθῇ τοιοῦ- τον ὀρμητικὸν στοιχεῖον εἰς τόσον εὐτελὲς σκεῦος, ἢ πῶς τὸ ἄχρηστον τοῦτο ὄργανον νὰ τὸ καταστήσῃ χρήσιμον εἰς τοὺς μεγάλους του σκοπούς; τῶντι. ἀδύνατον εἰς τὸν

φυσικὸν ὄργανισμὸν τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἀναπληρώσῃ σωμα- τικὴν ἔλλειψιν, καὶ μῶλον τοῦτο τὸ ἀποραοίξει ὁ Δημο- σθένης. Ὁ ψυχικὸς Δημοσθένης μεγαλόφρων, ἠρωϊκός, ἀπτόητος, ἐπιχειρηματίας, ἐφευρετικὸς, κυριαρχικὸς, πρω- τεύων εἰς ὅλους καθ' ὅλας τὰς λογικὰς καὶ νοητικὰς χάριτας. Ὁ σωματικὸς δειλός, ἔκλυτος, οὔτε σταθερότη- τα εἰς τὴν ἀπλὴν στάσιν, οὔτε καθαρότητα εἰς τὴν φρά- σιν, οὔτε στήθος κἂν εἰς τὰς ἀπλὰς συνομιλίας, οὔτε χά- ριν τινα εἰς τοὺς λόγους ἔχων, ἐστερημένος καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ κοινότατα σωματικὰ προτερήματα, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἔσχατος καὶ τῶν ἰδιωτῶν αὐτῶν καὶ τῶν βαναύσων καὶ παντὸς τριωβόλου, κατὰ τὴν τῶν ὀργάνων ἀτέλειαν. Ἡ τοιαύτη ψυχὴ θέλει νὰ καταστήσῃ ἐργαλεῖον ἄξιον τῶν σκοπῶν τῆς τοιοῦτον σῶμα, καὶ τὸ καταστένει. Ὁ τοιοῦτος Δημοσθένης θέλει νὰ γείνη ῥήτωρ, καὶ γίνεται· γίνεται δὲ ὅποιον δὲν ἐγέννησεν ἀκόμη δεύτερον ἢ φύσις. Ὁμιλῶ προκείμενος τῆς βιογραφίας τοῦ μεγάλου ῥή- τορος, καὶ ῥίνω περιττὸν νὰ ἐκτείνω τὸν λόγον διηγου- μένος πῶς διὰ χαλικίων ἐδιόρθωσε τὴν τῆς γλώσσης τραυλότητα, πῶς διὰ ξίφων τὴν ἀνοστον κίνησιν τῶν ὤ- μων, πῶς διὰ κυμάτων τῆς ἀκτῆς τῆς Ἀττικῆς τὴν δει- λίαν καὶ ἀτολίαν, πῶς τρέχων ἀνηφόρους τὴν δύσπνοι- αν, ἢ πῶς ξυρίζων τὸ γένειον ἐπέμενεν εἰς τὴν μελέτην, καὶ ἐδαπάνα, καθὼς ἔλεγεν περισσότερον ἔλαιον παρά οἶνον.

Ἔτι παῖς ὢν συνέλαβε ταύτην τὴν φιλοτιμίαν, ὅταν Καλλίστρατος καταβάς ἀπὸ τὸ βῆμα ἐχειροκροτήθη ἀπὸ τὸν δῆμον. Ἀπὸ τότε ἤρχισε νὰ ἀναζωπυροῦται τὸ πνεῦμά του, γινώσκων ὅτι "αἰεὶ ἀμφ' ἀρεταῖς πό- νος τε καὶ δαπάνα μάρνεται". Ἀπὸ τότε ἤρχισε νὰ ἐξα- σκῆται εἰς τὴν ῥητορικὴν, καὶ ἀρῶν ἔγεινε τέλειος. πο- τὲ δὲν παρήρχετο εἰς τὸ βῆμα νὰ ὀμιλήσῃ ἀπρομελέτη- τος, ἐνῶ ὑπερτεροῦσε τοὺς ἄλλους ῥήτορας, ἐνῶ ἄλλοι ἐπι- στρέφοντες ἀπὸ καπηλεῖα καὶ χοροῦς, παρήρχοντο σωρη- δὸν καὶ ὀμίλουν· μόνος πάντοτε οὐ συντέταγμα, ἔλεγεν εἰς

τὸν δῆμον, ὅταν τὸν ἐκέλευον νὰ παρήρσιασθῆ εἰς τὸ βῆμα νὰ ὁμιλήσῃ.

Δὲν ἔτρεχε λοιπὸν ὅπως καὶ ἂν ἤθελε τύχειν, ἀλλ' ὅταν ἀνέβαινε, τότε πλέον "Ἡστραπτ' ἐβρόντα, ξυνεκύκα τὸ πᾶν" μὲ τὸν ὀρμητικὸν χείμαρρον τῶν λόγων του, μὲ τὰς ἀλλεπαλλήλους καὶ συνεχεῖς ἐπαναφοράς τῶν σχημάτων του, μὲ τὰς πυκνάς καὶ συνεστραμμένας καὶ ἐναγωνίους του φράσεις, καὶ μὲ τὴν ἐμβρίθειαν καὶ ἔμφασιν τῶν ἐννοιῶν του. Τότε ἦτον ὁ Δημοσθένης ἐκτὸς ἑαυτοῦ, δὲν ἐξουσίαζε τὸν ἑαυτὸν του, ἐβασίλευεν εἰς τοὺς ἀκροατάς του, τοὺς διέθετεν ὅπως ἔθελε, ποτὲ μὲν μεταφέρων αὐτοὺς διὰ τῆς φαντασίας εἰς τὸ στάδιον τῆς μάχης, ἄλλοτε ἀναβιβάζων αὐτοὺς εἰς τοῖ Θεμιστοκλέους καὶ Ἀριστείδου καὶ Περικλέους τὴν ἐποχὴν, ἄλλοτε κροτῶν εἰς τὰς ἀκοάς των τὰς ἀλύτους τῆς δουλείας, ἂν δὲν ἐξυπνήσωσιν ἀπὸ τὸν λήθαργον, καὶ ἄλλοτε ἄλλοίως καὶ παντοίως μεταβάλλων τὰς ψυχὰς αὐτῶν.

Ἀλλὰ μήπως εἶδιδε προτροπὰς καὶ συμβουλὰς εἰς πόλεμον, καὶ δὲν ἐδίδασκε τὰ μέσα, ἢ ἐδίδασκεν αὐτὰ, καὶ δὲν ὠμάλυνε τὰς δυσκολίας, ἢ δὲν ἠῤῥεανε τὰς εὐκολίας; μήπως ἐνῶ ἔπραττε ταῦτα διὰ λόγων, δὲν συνήργει καὶ δι' ἔργων παντοίως; δὲν περιήρχετο τὴν Πελοπόννησον νὰ τὴν διεγείρῃ εἰς συμμαχίαν μὲ τοὺς συμπολίτας του κατὰ τοῦ Φιλίππου, δὲν ἐπρέσβευεν εἰς Θηβαίους, καὶ ἀπὸ ἔχθρου τοὺς κατέστενεν ὄχι μόνον νὰ κάμωσιν εἰρήνην, ἀλλὰ νὰ κηρυχθῶσι φίλοι καὶ σύμμαχοι; Ἡ (τάχα) δὲν ἔρριπτε βλέμμα διαπεραστικὸν εἰς τὰς καταχρήσεις μὲ σκοπὸν νὰ τὰς διορθῶν, ἐνῶ πάντοτε διετῆρει αὐτὸς τὸν αὐτὸν τόνον; Πάντοτε ἐμελέτα τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Ἑλλάδος ὅλης, παντοῦ συνέπραττε δι' αὐτὴν καὶ παντοῦ ἐφαίνετο πρᾶττων τὰ κοινά.

Μὲ πῶσῃ δραστηριότητι ἀνεκάλυπτε καὶ ἐδίωκε τοὺς προδότας, ἐξεσκέπαζε τὰ δόλια καὶ μυστικά σχέδια τοῦ Φιλίππου, καὶ διέλυε τὰς μηχανορραφίας του ὡς ἰστὸν ἀράχνης! Τὸ δὲ παραδοξότερον ὅτι καὶ εἰς αὐ-

τὸν τὸν δῆμον ποσάκις ἐναντιῶντο μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς του, ὅταν ἐπρόκειτο στερέωσις καὶ κύρωσις νέου νόμου ὠφελίμου, ἢ κατάργησις παλαιοῦ καὶ ἐπιβλαβοῦς! "Ὅτε ἢ Ὀλυμπος ἐπολιορκεῖτο ἀπὸ τὸν Φίλιππον, ἐτόλμησε νὰ προβάλλῃ εἰς τὸν δῆμον τὰ ματαίως εἰς θεᾶτρα δαπανώμενα χρήματα νὰ γίνωσι στρατιωτικά, ἐνῶ πρότερον ὁ δημογωγὸς Εὐβουλος εἶχε κυρῶσει νόμον νὰ καταδικάζηται εἰς θάνατον, ὅποιος ἤθελε προτείνει περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως, καὶ ἐνῶ πρότερον μίαν μόνην τριτῆρη ἐπλήρουν δεκαεὶς πλοῖοι, εἰσάγει νόμον ὁ Δημοσθένης, διὰ τοῦ ὁποίου πληροὶ δύο καὶ τρεῖς ὀλοκλήρους τριτῆρεις ὁ τῆς μιᾶς πρότερον πληρόνων τὸ δέκατον ἕκτον. Κάνεις δὲν ἐτόλμα νὰ προβάλλῃ κἀνὲν ἐκ τῶν δύο τούτων, μόνος τὰ ἐνήργησε καὶ τὰ ἐκατόρθωσε. Τίς ἢ χρεία νὰ ἀριθμῆσω καὶ ἄλλους νόμους κηρυχθέντας ἢ καταχρήσεις διορθωθείσας, ἐνῶ ἔχομεν τὰ δύο ταῦτα μέγιστα παραδείγματα;

Ὁ δικαίως λοιπὸν καὶ ἀπὸ τὸν ἀντίπαλόν του Αἰσχίνην ὀνομασθεῖς τὴν ἐν τοῖς λόγοις τόλμαν θαυμασιώτατος, καὶ δικαίως ἀνήκων νὰ συγκαταριθμηθῆται μὲ τοὺς μεγάλους πολιτικοὺς καὶ στρατηγούς, ἐμβῆκεν εἰς τὰ πολιτικά εἰς ἐποχὴν, ὅποτε παρήκμασαν αἱ Ἀθῆναι, ὅποτε ὁ Μακεδὼν ἐξουσίασε κατ' ὀλίγον ὅλην τὴν Ἑλλάδα, καὶ κατατρομάξας τὰ πνεύματα τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ἐνομίζετο ὁ δυνατώτερος βασιλεὺς τοῦ καιροῦ του μόνος αὐτὸς ἐστάθη ὁ φοβερώτερος ἐχθρὸς του, μόνος τὸν ἀντεπόλεμει, καὶ μὲ ποῖα καὶ πόσα ὅπλα; μὲ τοὺς λόγους του μόνος πάντοτε ἐπαγρύπνει εἰς τὰς δολιότητάς του, καὶ ἐμπόδιζε τὰς κακουργίας εἰς καιρὸν εἰρήνης; ὅταν δὲ τὸν ἐβλεπε δολίως ἐξερχόμενον ἀπὸ τὰ ὄριά του καὶ προβαίνοντα εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας, καὶ ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἠπατῶντο, αὐτὸς μόνος τοὺς εἶδιδε νύξιν περὶ τῶν ἀθλοτάτων του σκοπῶν καὶ τοὺς ἐπρότρεπε καὶ παρσκευάζεν εἰς πόλεμον; καὶ ἀφοῦ πολυειδῶς τοῦ ἀντέκοψε τὰς ὁρμὰς, τέλος συλλαμβάνει ἰδέαν μεγίστην νὰ τὸν ἀφανίσῃ διόλου; καὶ ἰδοὺ καθοπλίζει Ἀθηναίους καὶ συμμαχοὺς νὰ ὀρ-

μήσωσι κατ' αὐτοῦ πνέοντες πῦρ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἤθελε βέβαια τὸ ἐπιτύχειν ἂν καὶ ἡ τύχη τῶν Ἀθηναίων ἤθελε ψηφίσει στρατηγὸν τὸν Φωκίωνα, καὶ δὲν ἦ. θελε τοὺς καταβυθίσειν " εἰς τὸν ὄχετον τῆς ἄτης".

Καὶ εἰς τὰς ἐναντίας δὲ περιστάσεις αὐτὸς ποτὲ δὲν ἐφοβεῖτο, ἀλλ' ἦτον ὁ παρήγορος καὶ ἐμψυχωτῆς τῶν πολιτῶν, καὶ ἐνῶ οἱ ἄλλοι ῥήτορες εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἄφωνοι καὶ πεφοβισμένοι, αὐτὸς μόνος ἀνέβαινεν εἰς τὸ βήμα, καὶ τοὺς ἐσυμβούλευε τί νὰ κάμουν, καὶ τοὺς ἐφέρρισκε τὸν τρόπον καὶ τῆς ἰδικῆς των σωτηρίας καὶ τῆς τοῦ ἐχθροῦ βλάβης. Διὰ τοῦτο ἔλεγε συχνάκις ὁ Φίλιππος ὅτι περισσότερον φοβεῖται τοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένους, παρά τὰ ὄπλα τῶν Ἀθηναίων. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ νικητῆς καὶ τροπαιοφόρος υἱὸς τοῦ Ἀλέξανδρος, ἔχαιρεν εἰς τοὺς ἐν Ἀσίᾳ θριάμβους του, ὄχι τόσον διότι ἐνίκα, ἀλλὰ διότι ἤξευρεν ὅτι ἤθελεν ἀκούειν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ πρὸ πάντων ὁ Δημοσθένης, καὶ τὸν ὀνομάζει ἀξιὸν στρατηγόν.

Ἄλλ' ὁ τοιοῦτος εἰς τὰ πολιτικὰ ὀποῖο; ἦτο καὶ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν ἰου διαγωγὴν, εἴτε εἰς τοὺς φίλους του συνουμιλῶν, εἴτε παρρησιαζόμενος πρὸς τὸν λαόν; πάντοτε αἰδήμων καὶ μετριοφρονῶν, πολλάκις δὲ καὶ ἀστεῖος ποτὲ δὲν ἐπῆνει τὸν ἑαυτὸν του, οὐδ' ἐφαίνετο εἰς τοὺς λόγους του ὅτι ἐνθυμεῖτο αὐτὸν, ἀλλ' ὄλος ἐμφόρητος εἰς τὸ προκείμενον, οὔτε αὐτὸς ἀνέφερε τίποτε περὶ αὐτοῦ, οὔτε τοὺς ἀκροατὰς ἄφινε νὰ τὸν ἐνθυμηθοῦν, ἀλλὰ νὰ ἔχωσι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ νοός των τὴν περὶ οὗ ὁ λόγος ὑπόθεσιν. Ἐὰν δὲ κατ' ἀνάγκην ἐπεριτολόγει, πάντοτε φειδομένως καὶ μετριοφρόνως. Καὶ ἰδιαιτέρως ὠφέλει τὴν πόλιν πολυειδῶς. Ἐδιορίσθη νὰ ἐπισκευάσῃ ἐν μέρας τῶν τευχῶν, καὶ εἰς αὐτὸ συνεισέφερε τρία τάλαντα, διὰ τὸ ὁ, ποῖον καὶ ὁ Κτησιφῶν ἔγραψε ψήφισμα νὰ στεφανωθῇ εἰς τὰ Διονύσια μὲ χρυσοῦν στέφανον "Δημοσθένους Δημοσθένους Παιανιεύς. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐξορίαν διέσωζε τὰ αὐτὰ φρονήματα πάλιν, καὶ ἔτρεφε τὸ ἴδιον αἶσθημα

διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του, καὶ περιήρχετο διδάσκων τὰς πόλεις, πῶς νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν ἐκπνεύσαν ἐλευθερίαν, καὶ νὰ διασώζωσι τὸ μῖσος κατὰ τοῦ κοινου ἐχθροῦ τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τοῦτο μάλιστα φανεῖς πολιτῆς καλύτερος ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν Ἀλκιβιάδην, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν Θεμιστοκλέα, οἱ ὅποιοι εὐρέθησαν εἰς τὴν ὁμοίαν τύχην μ' αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ἀφοῦ ὑπέστρεψε πάλιν, ἐπεχείρησε νὰ πολιτευθῆται κατὰ τὰ αὐτὰ φρονήματα, καὶ ἐξηκολούθει πολεμῶν τὸν Ἀντίπατρον καὶ τοὺς Μακεδόνας.

Ἄλλὰ " μακρὰ μοι νεῖσθαι κατ' ἀμαξίτον" ἔπρεπε βέβαια Δημοσθένους αὐτὸς ἢ Δημοσθένους ὁμοίος τις νὰ ἐκθίσῃ κατ' ἀξίαν τὰ προτερήματα τοῦ μοναδικῦ τούτου ἀνδρός, ὅστις καὶ τέλος τῆς ζωῆς του ἔκαμεν ἀξιὸν καὶ σύμφωνον μὲ τὰ φρονήματά του. Ὅταν ἡ τύχη κατέλιπε τὰς Ἑλληνικὰς χώρας, καὶ διὰ τῆς Μακεδονίας μεταβᾶσα εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐμβῆκεν εἰς διαφόρους μορτάς, καὶ ἡ φιλιότης τοῦ Δημοσθένους πατρὶς ὑπέκυψεν εἰς τὸν ζυγὸν τῶν ἀσπονδοτάτων τοῦ ἐχθρῶν Μακεδόνων, ἐπρότιμψε νὰ μὴ ζῆσῃ πλέον παρά νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Ἀντίπατρον ὅστις ἐνόμιζεν εὐτυχέστατον τὸν ἑαυτοῦ του, ἂν ἤθελεν ἀξιοθῆν ἂν, νὰ ἴδῃ καὶ νὰ ὀμιλήσῃ τὸν Δημοσθένην. Ἀποθνήσκει τὸ κλέος τῆς εὐγλωττίας ἐκούσιον θάνατον διὰ φαρμάκου εἰς τὸ ἐν Καλαβρία Ποσειδώνειον, οὔτε ὅλη ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶναι ἰκανὴ πλέον νὰ συνενωθῇ διὰ ν' ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ Μακεδόνοιο Ἀντιπάτροιο. Δὲν εἶναι ἐλπίς πλέον σωτηρίας, δὲν ὑπάρχει πλέον Ἑλλὰς, δὲν ὑπάρχει πλέον ἐλευθερία, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ οὔτε Δημοσθένης.

Δαιμόνιε ῥῆτορ! δικαίως προσφωνῶ τὸ ἐπικηδεῖόν σου ἐπίγραμμα

Ἐπερ ἴσῃν ῥώμην γνώμη Δημοσθενεος ἔσχεος
Οὔ ποτ' ἂν Ἑλλήνων ἤρξαν Ἀρης Μακεδῶν!

Ο ὕποτ' ἂν Ἑλλήνων ἤρξαν μετὰ τὸν Μακεδόνα Ῥωμαῖοι!
Ο ὕποτε ἂν Ἑλλήνων ἤρξαν μετὰ τοὺς Ῥωμαῖοὺς τότε

ἄλλοι ἄλλεπάλληλοι, ἀλλὰ διέμενον ἂν ἡ Ἑλλάς σου ἀ-
ήττητος καὶ κυρία. Ἄλλ' οἱ ἀθάνατοὶ σου λόγοι, μέγα
διδάσκαλε πολιτικῆς! προξενούσι καὶ διασώζουσιν ἀλη-
θῆ ἔλευθερίαν εἰς ὀλόκληρα ἔθνη. εἰς τὰ ὅποια καὶ εἰς
ἄλλα ὅσα μέλλουσι ποτὲ νὰ ὑπάρξωσιν εἰς τὴν ὑφήλιον,
εἶναι καὶ θέλει εἰσθαι τὸ ὄνομά σου εὐκλεέστατον εἰς αἰ-
ῶνα τὸν ἅπαντα.

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Ἀρθρ. γ'.

Ο ΛΥΓΞ.

Ὁ Λύγξ (Γουρκοχ. Καραουλάκιον) κατὰ τὸ ἀνά-
στημα τοῦ σώματος ὁμοιάζει τὴν Ἀλώπεκα. Οἱ δὲ ὀφθαλ-
μοὶ αὐτοῦ εἶναι ζωηρότατοι, τὰ ὠτά του ὀρθὰ καὶ οὐχί
τοσοῦτον μακρὰ, καὶ μὲ μελαίνας τρίχας εἰς τὰ ἄκρα,
ἢ οὐρὰ του κοντὴ, αἱ τρίχες του μακραι. καὶ τὸ δέρμα του
κεχρωματισμένον μὲ μικρὰς κηλίδας, ὡς τῶν νέων ἐλάφων.
Ἔχει δὲ καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ Αἰ-
λούρου, καὶ οὐρλίξει ὡς Λύκος.

Εἶναι δὲ ὁ Λύγξ ζῶον ἐπιτήδειον, ἐλαφρὸν, ζωηρὸν καὶ
ὀρμητικόν, ζῆ μὲ ἀρπαγὴν, καὶ καταδιώκει τὰ μικρὰ
τετράποδα, καὶ ἐπὶ τῶν δένδρων ἀκόμη, ὡς τοὺς αἰλούρους,
τοὺς σκιαύρους κτλ. Συλλαμβάνει δὲ καὶ τὰ πτηνὰ εἰς
τὰς φωλεὰς των. Τὰς δὲ ἐλάφους, τὰς δορκάδας καὶ
τοὺς λαγωὺς ἐνεδρεύων κατ' ὄδον, ὀρμῶν κατ' αὐτῶν μὲ μα-
νίαν, καὶ ἀφοῦ τὰ συλλάβῃ, ῥοπαῖ πρῶτον τὸ αἷμά των,
καὶ ἔπειτα ἀνοίγων τὴν κεφαλὴν των, κατατρώγει τὸν
μυελόν. Προξενεῖ δὲ μεγάλην φθορὰν καὶ εἰς τὰ ποίμνια.
Ζῆ δὲ μᾶλλον εἰς τὰ ψυχρὰ κλίματα παρὰ εἰς τὰ εὐκρα.
τα, καὶ εὐρίσκεται εἰς τὰ νότια μέρη τῆς Ἀσίας, Εὐ-
ρώπης καὶ Ἀμερικῆς. Ἄλλ' οἱ καλλίτεροι ὑπάρχουσιν εἰς
τὴν Ἀσίαν. Εἶναι δὲ τοσοῦτον ἄγριος, ὥστε εἶναι ἀδύ-
νατον νὰ καθεμερωθῆ. Τὸ δέρμα του εἶναι θερμὸν διὰ τὸν

χειμῶνα, καὶ τιμᾶται πολὺ. Ἡ ὀξυδέρκεια τοῦ ζώου τοῦ-
του εἶναι μεγάλη, καὶ ἐκ τούτου ἐπλάσθησαν παρὰ τοῖς
ἀρχαίοις τὰ μυθολογούμενα περὶ αὐτοῦ, ὅτι δηλαδὴ βλ. ἔ.
περὶ διὰ λιθίνων τειχῶν.

Η ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο, μεταφρασθὲν ἐκ τῆς ἐν τῇ πόλει μας ἐκδομέ-
νης Ἀρμενικῆς Ἐφημερίδος, (*) μᾶς διευδυνήθη παρὰ δύο Ἀρμενίων νεο-
ύσκων, σπουδαστῶν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ τὸ ἐνταῦθα Φιλολογι-
κὸν τοῦ ἔθνους των Γυμνάσιον. Ἐλπίζομεν ὅτι θέλει φανῆν ἐνδρεστονεῖς
πολλοὺς, ὡς διαπραγματενόμενον περὶ τῆς Φιλολογίας ἔθνους πάσαι
μὲν ἀκμασατος, οὐκ ὀλίγον νῦν δὲ ἀγωνιζομένου, (εἰς τὴν πόλιν
μας) νὰ ἀναβῆ εἰς τὸν πρῶτον αὐτοῦ βαθμὸν. — Τὰ περὶ τῆς Ἀρμενικῆς
γλώσσης ἀναφερόμενα εἶναι ἀρκετὰ ἀσέπεια καὶ περιεργα.

Ἐθνος σχεδὸν δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς τὸ ὁποῖον δὲν
προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀρχαιότητα τῆς ἰδίας αὐτοῦ
γλώσσης. Καὶ, ὅπου μάλιστα λαλοῦνται αἱ Ἀνατολικαὶ
γλώσσαι, οἱ μὲν θέλουσι ταύτην, οἱ δὲ, ἐκείνην, ὡς τὴν
ἀρχαιότεραν τοῦ κόσμου. Ἄν δὲ καὶ πολλὰ περὶ ἐκάστης
ἔγραψαν, ὡς δῆλον τοῖς Φιλολόγοις, οὐδεὶς ὅμως μέχρι
τοῦδε ἐνησχολήθη νὰ ἐξετάσῃ καὶ τὴν Ἀρμενικὴν
γλῶσσαν, ἀλλὰ καὶ τινες μάλιστα εὐρέθησαν νὰ εἰπωσιν
ὅτι εἶναι θυγάτηρ τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης. (**)

(*) Εἰς δὲ τὸ Ἀρμενικ. μεταφράσθη ἐκ τοῦ Ἰταλιστοῦ ἐκδοθέντος
ποιήματος τοῦ Ἰωσήφ Καπιλλέττου.

(**) Ὅρα τὴν τοῦ Καλιέτ μετρημένην τῆς Γενέας. Κεφ. ια.
στ. 8. Εἶναι αξιογέλαστος φαίνετι ἡ γνώμη αὐτοῦ, ὅτι δηλαδὴ ἡ
γλώσσα τῶν Ἑβραίων εἶναι ἡ ἀρχαιότερα τοῦ κόσμου, καθότι εἶναι
ποτὲ δυνατὸν ἡ γλώσσα νὰ ἴσχυρῃ πρὸ τοῦ λαοῦ ὅστις τὴν λαλεῖ.
Τὸ ἔθνος τῶν Ἑβραίων ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ, καὶ εἶναι πασι-
γνωστον ὅτι ὁ Ἀβραάμ ἦτο χαλδαῖος. Ἡ γλώσσα τῶν Ἑβραίων κοι-
κὸν δὲν εἶναι ἡ πρώτη γλώσσα τοῦ κόσμου. Τὸ αὐτὸ δὲ ἐντάμειθα
νὰ εἰπωμεν καὶ διὰ τὴν Χαλδαϊκὴν, ἥτις ἦτο γλώσσα ἔθνους τὸ ὅποιον
εἶχε καθίσειν εἰς τὸ πεδίον Σενναάρ, μετὰ τὴν σύγχυσιν τῶν γλωσσῶν.

Δέν είναι διόλου άπορίας άξιον διατί κίνεις δέν επεχειρίσθη νά διαπραγματευθῆ περί τῆς αρχαιότητος τῆς Ἀρμενικῆς γλώσσης, καί ν' άποδείξη άν οὐχί ὅτι εἶναι ἡ πρώτη, τοδλάχιστον ὅτι εἶναι μία τῶν αρχαιοτέρων.— Εἰς ὄλους τοὺς μετὰ Χριστὸν αἰῶνας μόλις δώδεκα ἢ δέκα τέσσαρες ἔμαθον τὴν γλῶσσαν ταύτην, καί ἐκ τούτων δὲ δύο ἢ τρεῖς ἐγνώριζον μικροὺς τινας συγγραφεῖς μόνον. Πῶς λοιπὸν οἱ Φιλολόγοι τῆς Εὐρώπης ἠδύναντο νά ἐνασχοληθῶσιν εἰς πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον, κακῆ τύχῃ, δέν ἐγνώριζον;

Πασιγνώστον εἶναι ὅτι ἡ πρώτη τοῦ ἀνθρώπου γλῶσσα εἰς διάστημα δέκα ὀκτῶ αἰῶνων χρησιμεύσασα διὰ νά φανερόν τούς στοχασμοὺς τοῦ νοῦς, ὑπέκυψε τελευταῖον εἰς τὴν σύγχυσιν τῶν γλωσσῶν. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς Ἰερᾶς Γραφῆς. Οὐδεμία δὲ, εἴτε ἐκ τῶν νεκρῶν εἴτε ἐκ τῶν λαλουμένων γλωσσῶν, παρεκτὸς τῆς Ἀρμενικῆς, δύναται νά καυχηθῆ ὅτι ὑπῆρξε πρὸ τῆς ἐποχῆς τῆς περιφήμου πυργοποιίας εἰς τὸ πεδῖον τῆς γῆς Σενναάρ. Τοῦτο δὲ σκοπὸν ἔχομεν ν' ἀποδείξωμεν ἐνταῦθα—ὅτι δηλαδή ἡ ἀρχαιότης τῆς Ἀρμενικῆς γλώσσης δέν ἀνάγεται εἰς τὴν πυργοποιίαν, ἐνθα ὄλαι αἱ ἄλλαι γλῶσσαι ἐγεννήθησαν, ἀλλ' ὅτι εἶναι σύγχρονος μὲ τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου, ἢ μὲ ἄλλους λόγους, ὅτι ἡ Ἀρμενικὴ γλῶσσα εἶναι ἡ ἰδίᾳ ἣτις ὠμιλεῖτο πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ, κ' ἐπομένως εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ Ἀδάμ, ἡ ὁποία, ἀνευ οὐσιώδους τινὸς μεταλλαγῆς, ἔμενεν ἡ αὐτή(*). Διὰ ν' ἀποδείξωμεν δὲ τοῦτο, πρῶτον θέλομεν παραστήσειν ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ Νῶε δέν ἔπαθεν οὐδεμίαν μεταβολὴν εἰς τὴν σύγχυσιν τῶν γλωσσῶν, καί ἔπειτα ὅτι αὕτη ἦτον ἡ Ἀρμενικὴ, ἢ καὶ ἀρμοδιώτερον λεγομένη Χαϊκάνα (**). Προσκαλοῦ-

(*) Ὁ Ὀριγίνης ἀκόμη βεβασιὸν ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ Ἀδάμ διετηρήθη ἡ αὐτὴ μετὰ τῶν ὅσοι ἐμείναν πιστοὶ εἰς τὸν Θεόν, καί δὲν σινηνώθησαν μετὰ τῶν ἀποστατῶν.

(**) Χαϊκ θεμελιωτῆς τοῦ Ἀρμενικοῦ ἔθνους ὅπερ καὶ ἀπ' αὐτοῦ πολλαὶς λαμβάνει τὸ ὄνομα. Λέγεται ὅτι ἰσανάτωσε τὸν Νεβρώδ, καὶ ἤκασε τὸ 2107 πρ. Χριστοῦ. Τὸ ὄνομα Ἀρμένιος ἐδόθη εἰς τὸ ἔθνος ἐκ τοῦ Ἀρμενίου ἀκμάσαντος τὸ 2026 πρ. Χριστ.

μεν ἀκολουθῶς ὁποιοῦδήποτε Φιλολόγον νά μᾶς ἀποδείξη άν δέν ἔχομεν δίκαιον καί νά παρουσιάσῃ τὰ αὐτὰ κἂν ἐπιχειρήματα, θέλων νά παραστήσῃ ἄλλην ὅποιον ἀνόηποτε γλῶσσαν, ὡς ἀρχαιοτέραν.

Ἄρθρ. Α'.

Ἡ γλῶσσα τοῦ Νῶε δέν ἔπαθεν οὐδεμίαν μεταβολὴν εἰς τὴν σύγχυσιν τῶν γλωσσῶν.

Ἡ Ἰερὰ γραφή μᾶς βεβαιοῖ ὅτι ἡ σύγχυσις τῶν γλωσσῶν ἦτο καταδίκη εἰς τοὺς ὅσοι ἠτοιμάζοντο νά κάμωσι τὸν ὑψηλὸν πύργον εἰς τὸ πεδῖον Σενναάρ, διὰ νά προφυλαχθῶσιν ἐκ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ, άν ἐγένετο πάλιν κατακλισμὸς ἐπὶ γῆς. Διὸ καί εἰς τὴν Γένεσιν ἀναγινώσκομεν ὅτι πρὸ τῆς καταδίκης ταύτης "γένος ἐν (ἦν) καὶ χειῖλας ἐν πάντων" καί ἔπειτα ὅτι ὅτε ὁ Θεὸς τοὺς ἐτιμώρησεν, εἶπε "Δεῦτε, καὶ καταβάντες συγχέωμεν αὐτῶν ἐκεῖ τὴν γλῶσσαν." Ἄν λοιπὸν ἡ σύγχυσις τῶν γλωσσῶν ἦτο καταδίκη ἐπιβαλλομένη εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν αὐθάδειάν των, ἦτο βέβαια τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ νά τὴν λάβωσι μόνον οἱ κατασταθέντες ἔνοχοι. Ὁ Νῶε ὅμως μετὰ τῶν ὅσοι δέν ἔλαβον μέρος εἰς τὴν τολμηρὰν τοῦ Νεβρώδ ἐπιχείρησιν, ἔμεινε πάντοτε εἰς τὴν Ἀρμενίαν, καὶ ὁ Χαϊκ μάλιστα μὴ θέλων νά συμφωνήσῃ μετὰ τοῦ Νεβρώδ, ἀντίστη μεθ' ὀπλων, ἔμεινε πιστὸς εἰς τὸν Θεόν, καί δέν ὑπῆγεν εἰς τὸ πεδῖον Σενναάρ ὅπου ἔκαμον τὸν πύργον. Ἦτον ἄρα τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, ὥστε ὁ Νῶε καὶ οἱ μείναντες μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀρμενίαν, νά μὴ πάθωσι τὴν καταδίκην ταύτην δι' ἧς αἱ αὐθάδεις ἐκεῖνοι ἐπαίδεύθησαν.

Παρεκτὸς τῆς φυσικῆς ταύτης ἀποδείξεως ἔχομεν καὶ ἄλλην ἰσχυροτέραν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ, ὅστις τιμωρῶν τοὺς ἀτάκτους εἶπεν, ὡς λέγει ἡ Ἁγία Γραφή, "Δεῦτε καὶ καταβάντες συγχέωμεν ἘΚΕΙ" τὴν γλῶσσαν.

αὐτῶν, διὰ τοῦ ὁποίου ῥητῶς βέβαια ἐννοεῖται εἰς τὸ πεδίον Σενναάρ, ἘΚΕΙ ὅπου ἔκαμνον τὴν πόλιν καὶ τὸν πύργον καὶ οὐχὶ εἰς τὴν Ἀρμενίαν, διότι ἂν ἡ σύγχυσις τῶν γλωσσῶν ἐγένετο καθ' ὅλον τὸν κόσμον, ἡ Ἁγία Γραφή τότε ἔπρεπε νὰ εἴπῃ ἀπολύτως "συγχέωμεν τὴν γλῶσσαν αὐτῶν" χωρὶς νὰ προσθήσῃ τὸ ἘΚΕΙ τοπικὸν Ἐπίρρημα, τὸ ὁποῖον ἀναγινώσκεται καὶ εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ εἰς ὅποιανδήποτε μεταφράσιν. Αἱ γλῶσσαι λοιπὸν ἐσυγχύσθησαν εἰς Σενναάρ, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν Ἀρμενίαν. Ὁ δὲ Νῶε καὶ ὁ Χάϊκ οἵτινες δὲν ἦσαν ἘΚΕΙ, διετήρησαν ἀκριβῶς τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν σύγχυσις τῶν ἄλλων γλωσσῶν.

Καὶ ἂν παραδεχθῶμεν δ' ἀκόμη τὴν γνώμην τῶν ὅσοι θέλουσι νὰ βεβαιώσωσιν ὅτι ὁ Χάϊκ ὑπῆγεν εἰς Σενναάρ, καὶ ἐκεῖθεν ἔπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀρμενίαν, μετανοῶν διὰ τὸ σφάλμα του, ἐκ τούτου δὲν ἐξάγεται ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ Νῶε ἔπαθεν μεταβολὴν τινα, διότι δὲν δυνάμεθα, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὀρθῆς Λογικῆς, νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ ὀλίγοι, οἱ ὄντες μετὰ τοῦ Χάϊκ, διέφθειραν τὴν γλῶσσαν τῶν πλειοτέρων οἵτινες ἔμειναν εἰς τὴν Ἀρμενίαν· μάλιστα δὲ οἱ πολλοὶ ἠδύναντο νὰ διδάξωσιν εἰς τὸν Χάϊκ καὶ τοὺς ἄλλους τὴν γλῶσσαν των, ἂν τὴν ἔχονον εἰς τὸ πεδίον Σενναάρ.

Ἀναμφίβολον λοιπὸν εἶναι ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ Νῶε, ἥτις ἦτον ἡ γλῶσσα τοῦ Ἀδάμ, δὲν ἔπαθεν οὐδεμίαν μεταβολὴν εἰς τὴν σύγχυσις τῶν γλωσσῶν.

(ἀκολουθεῖ).

Ῥουφῖνος Ἀναστασιάδης.

Βασίλειος I. Τσανακαλελῆς.

☞ Χάριν τοῦ Μονομήρου βασιλέως ἀναβάλλονται αἱ συνέχειαι τῶν λοιπῶν Ἄρθρων μας.

ΠΟΙΚΙΛΑ

Ο ΜΟΝΟΗΜΕΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Φίλιππος ὁ ἀγαθός, δούξ τῆς Βουργουνδίας, κόμης τῆς Φλανδρίας, ἡγεμὼν τοῦ μεγαλητέρου μέρους τῶν μεσημβριῶν Κάτω-χωρῶν, γενόμενος ἀκόμη κόμης τῆς Ὀλλανδίας, Σελανδίας καὶ Φρισίας, ὑπῆγεν εἰς τὰς νέας του ταύτας ἐπαρχίας διὰ νὰ λάβῃ τὸν ὄρκον τῆς πίστεως. Εἶχε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν νέαν του σύζυγον, τὴν ἐκ Πορτογαλλίας Ἰσαβέλλαν, εἰς τιμὴν τῆς ὁποίας διέταξε νὰ γίνωσι διάφοροι ἑορταὶ εἰς τὸ ἀνάκτορον τῆς Ὀλλανδίας, εἰς τὴν πόλιν Ἄγαν, καθ' ἃς συμβέη καὶ τὸ ἀκόλουθον.

Εἰς γωνίαν τινα τῆς Ἄγας ὑπῆρχε νέος τις μικρᾶς καταστάσεως, καλούμενος Γουλλιέλμος. Τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ ἦτο νὰ ἐμβαλόνῃ ὑποδήματα, πλὴν τοσοῦτον ταχέως καὶ καλῶς ἐδεύλευεν, ὥστε ἐκέρδιζεν ἐν εὐκολίᾳ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖά του, καὶ ἔτρεφεν ἀκόμη καὶ τὴν μητέρα του, ἥτις ἄλλον παρ' αὐτὸν δὲν εἶχεν εἰς τὸν κόσμον. Μ' ὅλον ὅτι δὲ ἦτο τριάκοντα ἐτῶν, δὲν εἶχε γυμφευθῆν ἀκόμη, διότι αἱ φρόνιμοι νέαι τῆς συνοικίας του δὲν τὸν ἔστεργον δι' ἄνδρα ὡς ἔχοντα κακὰς ἕξεις. Καθότι ὁ Γουλλιέλμος δὲν ἄφινε κάμμίαν ἑορτὴν νὰ περάσῃ χωρὶς νὰ τὴν ἑορτάσῃ μὲ πᾶν εἶδος εὐθυμίας, καὶ ἂν ἡγεμόνες τινὲς ἔκαμνον συμπόσιον ἢ χορὸν, δὲν ἔλειπε καὶ οὗτος εἰς τι καπηλεῖον, νὰ προπῆνῃ εἰς ὑγείαν των, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ πάντοτε ἦτο κενὸν τὸ πογγεῖτόν του. Ἡ μήτηρ του ἡγωνίσθη μὲν νὰ τὸν διορθώσῃ ἐκ τῆς κακῆς ταύτης ἕξεώς του, βλέπουσα ὁμῶς τὰς ματαιὰς προσπαθείας τῆς, ἐβιάσθη νὰ τὸν παραιτήσῃ εἰς τὴν θέλῃσίν του, καθ' ὅσον μάλιστα ἡ φιλοπονία του καὶ ἡ πρὸς αὐτὴν ἀγάπη του τὸν ἐδικαιολογοῦν κατὰ τι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της.

Εἰς τὰς ὁποίας λοιπὸν Φίλιππος ὁ ἀγαθός διέταξεν

ἑορτάς, καὶ ὁ Γουλιέλμος, ὅς τις ἠγάπα ὅλους τοὺς ἡγεμόνας ἐπίσης, ἐφαντάσθη ὅτι ἀπετέλει οὐσιῶδες μέρος τῶν εὐθυμῶν τῆς αὐλῆς· διὸ καὶ παραλαβὼν ὀλίγα τινα χρήματά του φυλασσόμενα ἀπὸ τὴν μητέρατου, ὑπῆγε, κατὰ τὸ σὺνηθές του, εἰς τὸ καπηλεῖον, καὶ ἤρχισε νὰ πίνει μετὰ μεγάλης φαιδρότητος, ἐκκενόνων ἀλλεπαλλήλως τὰ ποτήρια εἰς ὑγείαν τοῦ ἡγεμόνος του, καὶ δεικνύων οὕτως ὅτι συμμετεῖχε καὶ αὐτὸς τῆς εὐθυμίας ἐκείνου.

Ὁ Φίλιππος ἐκ φύσεως ζωηρᾶς φαντασίας ὢν, ἐσυνείδιζε νὰ περιέρχεται ἐνίοτε τὴν νύκτα μετὰ μικρᾶς συνοδίας, ἐνδεδυμένος ἰδιωτικὰ φορέματα, ἢ διὰ νὰ βλέπη μόνος τὴν κατάστασιν τῶν πόλεων του, ἢ διὰ νὰ χαίρῃ ἐν καιρῷ νυκτὸς τὴν ἐλευθερίαν του, ὡς ἄνθρωπος, ἐνῶ τὴν ἡμέραν ὅλην ἦτον αἰχμάλωτος, ὡς ἡγεμῶν.— Τὸ σύστημα τοῦτο ἐξηκολούθησαν καὶ ἄλλοι βασιλεῖς.

Τὴν νύκτα καθ' ἣν ἀφήσαμεν τὸν Γουλιέλμον ἐπὶ τῆς τραπέζης του, ἀφοῦ ὁ Κλαδερμάν ἢ νυκτερινὸς κράκτης ἀνήγγειλε τὸ μεσονύκτιον, Φίλιππος ὁ ἀγαθὸς, εὐαρεστούμενος εἰς τὴν ὥραιαν λάμψιν τῆς σελήνης, ἐξῆλθε διὰ μικρᾶς τινοῦ θύρας, καὶ ἤρχισε, κατὰ τὸ σὺνηθές του, νὰ περιέρχεται τὰς ἀγυῖας τῆς πόλεως, μέχρις οὗ ἐφθασε, τελευταῖον, εἰς τινα κατάφυτον τόπον, προσδιωρισμένον διὰ περίπατον. Εἶχε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ τρεῖς ἀξιωματικούς του.

Ἡ φύχρα τῆς νυκτὸς τὸν ἐβίαζε νὰ ταχύνη τὴν ὁδοπορίαν του. Ἀλλὰ κατὰ τύχην ἀπῆντησε κάτωθεν δένδρου νέον τινα, ὁ ὁποῖος ἦτο πλαγιασμένος χωρὶς νὰ κινῆται διόλου.

— Εἶναι ἀδύνατον νὰ κοιμᾶται, εἶπεν ὁ Φίλιππος, μετὰ τὴν φύχραν. Μήπως εἶναι σκοτωμένος;

— Εἰς τὴν πόλιν μας δὲν συνειδέζονται φάνοι, εἶπεν εἰς τῶν ἀξιωματικῶν.

Ὁ Φίλιππος πλησιάσας πρὸς αὐτὸν, τὸν ἐκίνησε μετὰ τὸν πόδα του, πλὴν δὲν εἶχε διόλου σημεῖον ζωῆς, τὸν ἐφώνησεν, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἀπεκρίθη τίποτε.

— Κυτάζατε, κύριοι, μήπως εἶναι ἀποθαμμένος, εἶπεν ὁ δοῦξ.

Εἰς τῶν ἀξιωματικῶν ἐρευνηοῦσας ὀλίγον, ἶδεν ὅτι ἡ καρδία του ἐπαλλε, καὶ δὲν περητήρησεν οὐδεμίαν πληγὴν.

— Εἶναι μεθυσμένος, εἶπεν ἄλλος.

Ἡ σελήνη ἐρίπτε τὰς ἀκτῖνάς της ἐπὶ τοῦ κοιμημένου. Ἄτερος ἐξ αὐτῶν τὸν ἐκύτταξε πρὸς ὀλίγον, ἔπειτα ἐφώνησεν.

— Ἐπ' ἀληθείας, Μεγαλειότατε, ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι ὁ μέθυσος Γουλιέλμος· πρέπει νὰ ἔπιεν ἀρκετὰ σήμερον εἰς ὑγείαν τῆς ὑψηλότητός σας.

Ὁ ἀγαθὸς δοῦξ Φίλιππος χαίρων ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐγκλημα εἰς τὸ μέσον, καὶ εὐχαριστούμενος δι' ὅσα τὸν ἐλεγον περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Γουλιέλμου, συνέλαβεν ἀμέσως τὴν τρελλὴν ταύτην ιδέα.

Λαμβάνομεν συμπάθειαν, εἶπε, διὰ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, καὶ διότι ἀγαπᾷ τὴν χαρὰν, θέλομεν ὥστε νὰ κάμη αὐριον ἑορτὴν τὴν ὁποίαν δὲν προσμένει. Ἐμπορεῖ δὲ νὰ διασκεδάσῃ καὶ ἡμᾶς καὶ τὴν Βασίλισσαν, διὰ νέου τινὸς πράγματος. Κύριοι, ἄς τὸν παραλάβωμεν εἰς τὸ ἀνάκτορον, καὶ αὐριον θέλω σᾶς κάμει νὰ γελάσητε ἀρκετὰ.

Οἱ δύο ἀξιωματικοὶ ἐφόρτωσαν τὸν Γουλιέλμον εἰς τοὺς δυνατοὺς ὤμους τοῦ τρίτου ὅστις τὸν ἔφερον εἰς τὸ ἀνάκτορον τῆς Ὀλλανδίας, χωρὶς νὰ ἐξυπνήσῃ διόλου ὁ δυστυχής. Ἐρρέγγε δὲ τοσοῦτον δυνατῶς, ὥστε ὁ Φίλιππος ἔμεινεν εἰς μεγάλην ἔκστασιν, καὶ ἐγάλα ἦδη ἐνθυμούμενος τὴν ἡδονὴν τὴν ὁποίαν ἐμελλε νὰ λάβῃ αὐριον.

Ἀμέσως ἐξέδυσαν τὸν Γουλιέλμον τὰ παλαιὰ του φορέματα, τὸν ἐπλυναν μ' εὐῶδες ὕδωρ, τὸν ἐβαλαν λεπτὸν τινα χιτῶνα, εἰς τὴν κεφαλὴν του ἔθεσαν ὠραῖόν τινα μεταξωτὸν σκουφον, ἔπειτα τὸν ἐβαλαν εἰς τὴν κλίνην τοῦ Φιλίππου, ἐνῶ πάντοτε ἐξηκολούθει νὰ κοιμᾶται, ὡς νὰ ἦτο μαγευμένος. Ὁ δοῦξ καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ του ἐσύρθησαν ἀκολούθως διὰ ν' ἀναπαυθῶσιν, ὄντες ὑπερβέβαιοι ὅτι ὁ

νίος οὗτος δὲν ἤθελεν ἐξυπνήσει πρὶν τῆς ἡμέρας, ὡς μέγας καὶ πολὺς. Ἡ Ἰσαβέλλα μετὰ τῶν γυναικῶν τῆς ἐπερίμενε τὸν σύζυγόν της. Μ' ὄλον ὅτι δὲ ἦτον ὀλίγον σοβαρὰ, δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ γελάσῃ ὁμῶς διὰ τὸ περιέργον θέαμα τὸ ὁποῖον ἤθελε τὴν δόσειν ὁ ἐμβλωματῆς ὅτε ἤθελεν ἐξυπνήσειν.

Τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν, πρὶν ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, ὁ ἡγεμῶν καὶ ἡ σύζυγός του, ἐνδεδυμένοι ἀπλούστατα φορέματα, συνηνώθησαν μετὰ τῶν λοιπῶν αὐλικῶν των, καὶ ὑπῆγαν εἰς τὴν ἐκ μετᾶξης καὶ χρυσίου κεκοσμημένην αἴθουσαν, ὅπου ἦτο πλαγιασμένος ὁ Γουλλιέλμος. — Ἄλλ' ἐκοιμάτο ἀκόμη.

Ὁ πρωτοστράτωρ τῆς Βουργουνδίας, μὲ τὸ μακρὸν του φόρεμα, ἐπλησίασεν εἰς τὴν κλίνην, ψαύων ἐλαφρῶς τὸν Γουλλιέλμον εἰς τὸν ὦμον. — Μεγαλειότατε, τὸν εἶπεν, εἶναι ὥρα νὰ ἐξυπνήσητε. (Διότι ὁ Φίλιππος ἤθελε νὰ κάμῃ τὸν δυστυχῆ τοῦτον νὰ πιστεῦσῃ ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ἴδιος ἡγεμῶν.) Ἄλλ' ἐπειδὴ διόλου δὲν ἀπεκρίνετο, ὑπηρετῆς τις πιάσας τὴν χεῖρά του τὸν ἐκτύπησεν ἐλαφρῶς, διὰ νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ.

Ὁ Γουλλιέλμος ἔμισοάνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς του, ἔπειτα τοὺς ἔτριψεν ὡς διὰ νὰ ἐκβῇ ἀπὸ τὸ θάμβος του, ἀκολούθως τοὺς ἐκαλοῦνοιζεν, ἐκύτταξε τριγύρω του μὲ παραλογισμόν, καὶ πεπεισμένος ὅτι ἔβλεπεν ὄνειρον, ἐπλαγίασε πάλιν, μὲ μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη. Τώρα ὁμῶς τὸν ἐκίνησαν πολλὰ δυνατὰ, τὸν ἐξύπνησαν πάλιν, καὶ ὁ πρωτοστράτωρ τῆς Βουργουνδίας πλησιάσας πρὸς αὐτὸν τὸν εἶπε, Μεγαλειότατε!

— Ὡ, ἀπεκρίθη ὁ Γουλλιέλμος σκιρτῶν ἀπὸ τὴν χαρὰν του. Εἶπες, Μεγαλειότατε. Μὲ ποῖον λοιπὸν ὀμιλεῖς; Μήπως εἶναι ἐδῶ κανεὶς βασιλεὺς;

Ἐβαλε πάλιν τὴν χεῖρά του εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, ἐκύτταξε πάλιν τριγύρω του μὲ ἔκστασιν, καὶ μένων ἐκθαμβος δι' ὅσα ἔβλεπεν,

— Ἄν ἦναι ὄνειρον, εἶπεν ὀμιλῶν κατ' ἑαυτὸν, εἶναι ὥρα τὸν ὄνειρον, καὶ ἐπλαγίασε πάλιν.

— Μεγαλειότατε, ἐπανελάβε δυνατὰ ὁ πρωτοστράτωρ, εἶναι ἡ ὥρα κατ' ἣν ἡ Μεγαλειότης σας ἐξυπνῶ.

— Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ Γουλλιέλμος ὀμιλῶν πάλιν κατ' ἑαυτὸν, Μεγαλειότατε! ποῦ εἶμαι λοιπόν; Καί, χωρὶς νὰ προσμείνῃ τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ ταύτην, ἤρχισε νὰ ψηλαφᾷ τὰ λαμπρὰ παραπετάσματα ἅτινά ἐστόλιζον τὴν κλίνην του, τὸ ἀξιόλογον καὶ κεντημένον ἐπάπλωμά του, τὰ ὠραῖα σινδόνια ἐφ' ὧν ἐκοιμάτο, τὸν βασιλικὸν χιτῶνα τὸν ὁποῖον ἐφόρει κτλ. Ἐξέβαλε τὸν μεταξωτὸν σκοῦφόν του, τοῦ ὁποῖου ἐθαύμασε τὴν ὠραιότητα, καὶ ἐμυρίσθη τὰς χεῖράς του, τὰς εἰσοίας εἶχον πλῆναι μὲ εὐώδη ἄνθη, ὡς προείρηται.

— Ποῦ εἶμαι; ἐφώναξε μ' ἔκστασιν, καὶ τί εἶναι ὅλα ταῦτα; Μὴ βλέπων δὲ περὶ ἑαυτὸν οὔτε τὸ καπηλεῖον εἰς τὸ ὁποῖον συνήθως ἔπινεν, οὔτε τὸ ἐργαστήριόν του, ἀμφίβαλλε καὶ ἐδυσκολεύετο νὰ πιστεῦσῃ ἂν ἦτον αὐτὸς ὁ ἴδιος. — Ἄν ἦμαι εἰς τὴν φυλακὴν, εἶπε τελευταῖον, δὲν εἶναι ἄσχημα.

Ὅσοι ἔβλεπον τὴν παράδοξον ταύτην σκηνὴν ἐγέλων κατ' ὑπερβολὴν. Ἐνόσω δ' οὗτος ἐκύτταξεν ὡς ἀναίσθητος σχεδὸν τοὺς λαμπρῶς ἐνδεδυμένους ἀξιωματικούς καὶ τὰς περὶ αὐτὸν δεσποίνας τῆς αὐλῆς, ὁ πρωτοστράτωρ τῆς Βουργουνδίας ἐπανῆλθεν εἰς τὸ πρᾶγμα.

— Δὲν μᾶς γνωρίζετε, Μεγαλειότατε; εἶπεν, ἐκοιμήθητε βαρέως; ἐγὼ εἶμαι ὁ πρωτοστράτωρ τῆς Βουργουνδίας.

— Καὶ ἐγὼ, Μεγαλειότατε, ὁ ἀρχικαγγελλάριός σας, εἶπεν ἕτερος, πλησιάσων πρὸς αὐτὸν μὲ σέβας.

— Καὶ ἐγὼ, Μεγαλειότατε, ὁ ἀρχιοινοχός σας.

— Καὶ ἐγὼ, Μεγαλειότατε, ὁ ἀρχιμάγειρός σας.

— Καὶ ἡμεῖς, Μεγαλειότατε, οἱ ὑπηρεταὶ τῆς ὑψηλότητός σας, εἶπον πολλοὶ ὁμοῦ.

— Καὶ ἐγὼ, Μεγαλειότατε, ὁ ἀρχηγός τῶς σωματοφυλάκων σας.

— Καὶ ἐγὼ, Μεγαλειότατε, ὁ ἐπὶ τῶν ὄπλων.

— Καὶ ἐγὼ, Μεγαλειότατε, ὁ ἱματιοφύλαξ.

— Καὶ ἐγὼ, Μεγαλειότατε, ὁ κυβερνήτης τοῦ εἰς Ἄγαν ἀνακτόρου.

“Ολοι οί παρόντες άξιωματικοί έπέρασαν ούτως έμπροσθεν τοῦ Γουλλιέλμου, έκφωνοῦντες μέ σέβας τούς τίτλους των.

“Αμφίπολος τις τῆς ‘Ισαβέλλας ἤλθεν ὁμοίως, ένδεδυμένη χαριέντως.

—Καί ἐγώ, Μεγαλειότατε, εἶπεν αὐτῆ, δέν εἶμαι ἡ σύζυγος τῆς ὑψηλότητός σας;

—“Α! Σὺ εἶσαι ἡ σύζυγός μου, εἶπεν ὁ Γουλλιέλμος μέ ζωηρότητα, καί μόλις δυνάμενος νά έκβῃ ἀπό τήν έκστασίν του, δέν ἤξευρα ἀκόμη ὅτι εἶχα σύζυγον. “Αλλά μέ μέ ἀρέσει.

“Ολοι έκακανογέλασαν εἰς τόν λόγον τοῦτον τοῦ Γουλλιέλμου. Αὐτός ὅμως κατεσυγχύσθη μέν εἰς τās τοσοῦτον ταχείας ταύτας κινήσεις, ἀλλά καί δέν ἐπίστευεν ἀκόμη ἔτι ἤθελον νά τόν καταπέισωσιν ὅτι ἦτον. Διό καί δέν ἔπαυε νά τούς βεβαιόνη ὅτι ἦτον ὁ Γουλλιέλμος. Οὔτοι ὅμως ἀμέσως τόν ἀπεκρίθησαν ὅτι μέ τούς λόγους τούτους λυπεῖ τούς πιστούς δούλους του, καί τόν ἐβεβαίωσαν τόσον δυνατά ὅτι αὐτός ἦτον ὁ δοῦξ, ὥστε έκαμαν τόν νίον νά χάσῃ σχεδόν τὸ Λογικόν του, καί νά πεισθῆ τέλος ὅτι ἡ ἀρχαία αὐτοῦ κατάστασις ἦτον ἀπευκταία τις ένθύμησις.

—“Επ’ ἀληθείας, ἐφώναζεν, εὐχαριστοῦμαι νά ἦμαι μάλλον ἡγεμὼν παρά ἐμβαλωματᾶς ὑποδημάτων. “Αλλά μέχρι τοῦδε φαίνεται ὅτι ἦμην πολλά μαγευμένος, διότι ένόμιζα ὅτι ἦμην ἐμβαλωματᾶς. Εἰς τὸ ἐξῆς λοιπόν δέν ὀνομάζομαι Γουλλιέλμος;

—“Η Μεγαλειότης σας θέλετε νά μάς λυπήσητε, εἶπεν ἡ ἀμφίπολος.

—“Θέλω εἰσδαί ὁ ένδοξότατος, ισχυρότατος καί εὐγενέστατος Φίλιππος, Δοῦξ Λοσιέρας καί Βουργουνδίας, κόμης ‘Ολλανδίας καί Σελανδίας, Φλανδρίας καί Χαίνώτου, ἡγεμὼν Φρίσης; . . . “Αν δέν ὑπάρχη κάμμία μαγεία εἰς τὸ μέσον, εἶναι ἀξιόλογα.

—“Η Μεγαλειότης σας ἐξεύρετε τί εἰσθε, καί σήμερον θέλετε νά κάμῃτε τήν δικασκέδασιν ταύτην, εἶπε χαμογελῶν μέ σέβας ὁ πρωτοστράτωρ τῆς Βουργουνδίας.

—“Εχετε δίκαιον, εἶπεν ὁ Γουλλιέλμος μέ ὀλίγην σοβαρότητα, ἐγὼ εἶμαι ζῶν. “Τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα εἶναι πολλά ἀδύνατον, ἐπρόσθεσεν.

“Εγὼ εἶμαι ἀναμφισβότως ὁ δοῦξ τῆς Βουργουνδίας, διότι τὸ λέγετε σεις.

“Αλλά σοῦ τὸ ἐραντάσθη ὅτι ἦμην ἐμβαλωματᾶς ὑποδημάτων; “Ολα λοιπόν τὰ πράγματα αὐτα εἶναι ἰδικά μου;

—Καί εἶναι ἀμφισβόλια;

—Καί τὸ κραββύτιον τοῦτο; Εἶναι ἀξιόλογον κραββύτιον. Ποτὲ δέν ἐκοιμήθην τοσοῦτον γλυκά. Καί ἡ κυρία αὐτῆ γνωρίζετε ὅτι εἶναι σύζυγός μου; Καίρω πολῦ. “Ολοι ἐγέλασαν σάβην εἰς τοῦτο.

“Η ἀμφίπολος ἦτις παρίστανε τήν ἡγεμονίδα εἶπε τότε.

—“Ημεῖς θέλομεν ἀποσυρθῆν ὀλίγον διά νά σηκωθῆ ἡ Μεγαλειότης σας.

Αἱ γυναῖκες ἐξῆλθον.

—“Τί βρακίον ἀγαπάτε νά βάλῃτε σήμερον; ἠρώτησε κλησιάζων μέ σέβας ὁ ἱματιοφίλοξ.

—“Τί βρακίον; φαίνεται ὅτι ἐγὼ ἔχω τὸν κόπον νά ἐκλέγω. “Επ’ ἀληθείας δέν ἔχω ἄλλα. Δόσε μου ὅ,τε βρακίον θέλης, φθάσει νά μὴν ἔχη τρύπας.

“Η Μεγαλειότης σας εἶσθε πολλά φαιδρὸς σήμερον. Κἀνὸν βρακίον σας δέν ἔχει τρύπας. Θέλετε, ἐπρόσθεσεν ὁ ἱματιοφύλαξ, τὸ χρυσοκέντητον βελουδέμιον βρακίον;

—Δόσε με τὸ χρυσοκέντητον βελουδέμιον βρακίον, εἶπεν ὁ Γουλλιέλμος.

—“Τὰ κόκκινά ὑποδημάτα;

—“Αν ἀγαπᾶς.

—“Τās χρυσᾶς καλτσοδέτας αἱ ὅποιαί εἶναι στολισμέναι μέ πολυτίμους λίθους;

—Πολλά καλά.

—“Τὴν μέ σύρμα καί μετᾶξην αερετημένην ζώνην;

—Εἶναι ἀξιόλογα.

—“Τὸ ἐρυθρὸν φόρεμα;

—Εἶναι πολλά καλόν.

—“Τὸν βασιλικὸν μαῦρον πῆλόν σας;

Καί διά τήν λειτουργίαν τὸ καπορμένιον ἐπανωφόρεμα;

—“Ας ἦναι.

“Εσσαρες ὑπῆρέται ἔφερον τὰ ένδύματα ταῦτα ἐπὶ μεταξωτῶν κανίστρων καί ἤρχισαν νά ένδύωσι τόν Μεγαλειότατον Γουλλιέλμον.

—“Αφήσατέ με, εἶπε, φάρμειτε ὅτι δέν ἐμπορῶ νά ένδυθῶ μόνος μου;

—“Αλλά δέν τὸ συνειθίζει ἡ Μεγαλειότης σας, εἰμὴ ὅταν πάσχη, καί τότε δὲ οἱ πιστοὶ δούλοι τῆς πρέπει ν’ αὐξήσωσι τόν ζήλόν των.

“Ὅπως καί ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ὁ κόμης τῆς ‘Ολλανδίας ἠναγκάσθη ν’ ἀφήσῃ νά τόν ένδύσωσιν οἱ ὑπῆρέται του. “Εντούτοις ὅμως ἐφαίνετο ὅτι ἐσωτερικῶς ἐδοκίμαζε μέγαλον ἀγῶνα, συλλογιζόμενος τήν πρότερον του κατάστασιν. “Εφαίνετο δὲ ὅτι ἐζήτει νά εὕρῃ τās πρώτας ἀκαθαρσίας τῶν δερμάτων εἰς τās χεῖράς του, πλην ἂν τ’ αὐτῶν ἐβλεπεν ὅτι ἐμύριζον. “Εσωτερικῶς ἐδοκίμαζε μέγαλην έκστασιν τῆς ὁποίας δέν ἐτόλμα νά ἐξηγήσῃ, ἐνόσφ τὸν ἐπεφορτίζον μέ χρυσοῖν καί

πολυτίμους λίθους. Οτε δὲ τὸν ἐνέδυσαν, ἐστάθη, μὲ ζαυμασμὸν ὄλων, ἐνώπιον καθρέπτου τινός, καὶ ἠδύρεπιζέτο, δεικνύων ὅτι ἐλάμβανεν ἐνδομύχον τινα χαράν. Τελευταίον δὲ ἐφάνη ὅτι ἔλαβε καὶ αὐτὸς τὸ μέρος του, καὶ ἤρχισε νὰ ζητῇ ὅτι ἐχρειαζέτο, πάντοτε ὁμως ὁμιλῶν μὲ ταπεινώσειν.

Οἱ ἀυλικοῦ του τὸν ἔφερον εἰς τὸ ἐστιαστήριον, ὅπου εἶχον προετοιμασμένον ἀξιόλογον πρόγευμα. Τοσοῦτον δὲ ἠὲ χαριστήρη ἀπὸ τὰ νόστιμα φαγητὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ἐξαιρετοὺς οἶνους, ὥστε δὲν ἐξήταζε πλέον τὸν νέον του τίτλον, ἀλλ ἄφινε τὸ πρᾶγμα νὰ τρεχῇ μόνον τιν.

Μετὰ τὸ πρόγευμα ἔδειξε τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπιθυμίαν νὰ ὑπαγγῆ νὰ περιηγηθῇ εἰς τὰς ἀγυῖας τῆς πόλεως μὲ τὰ λαμπράτου φορῆματα. Δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐνοήσωσι ποίος ἦτον ὁ στοχασμὸς τιν διὰ τοῦτο. Τὸν παρεστήσαν ὁμως ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπάγγῃ εἰς τὴν λειτουργίαν, καὶ τὸν ἔφερον εὐθὺς εἰς παρεκκλήσιον τῆς αὐλῆς. Μὲ ὅλα του τὰ ἐλαττώματα ὁ Γουλιέλμος εἶχε θρησκευτικὰ αἰσθήματα καὶ ἐξέπληθρον τὰ χριστιανικά του χρέη, διὸ καὶ ἔμειναν εἰς ἔκστασιν βλέποντες ὅτι ἔλεγε ταπεινῶς καὶ μὲ κατάνηξιν τὴν προσευχὴν του.

Περὶ τὰς δεκα ὥρας πρὸ τοῦ μεσημερίου τὸν ἔφερον εἰς τὴν μεγαλύτεραν αἰθούσαν διὰ νὰ προεδρεύσῃ εἰς τὰς δίκας, καὶ νὰ καμῆ τὴν ἀπόφασιν.

Ἀμέσως ὅτε ὁ Γουλιέλμος ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἐφέρθησαν ἐνώπιόν του διάφοροι χριστολόγοι, τὰς ὁποίας ἐξέωρθε μὲ τοσαύτην ἀριβειαν ὥστε ἔφερον εἰς ἐκπληξιν καὶ τὸν Φίλιππον καὶ τὴν αὐλὴν του. Τελευταίον δὲ ἦλθε τις ἀπεσταλμένος ἀπὸ ἐν καθήλων, καὶ ἐξήτει, ὡς ἔλεγεν, ἕνδεκα φλωρία τὰ ὅποια τὸν ἐχρεώσκει μίσθους τῆς ἐμβαλωματῆς ὑποδημάτων, καλούμενος Γουλιέλμος.

— Ἐγὼ γνωρίζω τὸν νέον τοῦτον, διέκοψεν ὁ κριτής, καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν ὀνομάζῃς μίσθου. Ἄν δὲν πληρόνῃ, φαίνεται ὅτι δὲν ἔχει τὰ μέσα. Ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ. Δὲν ἔχω εἰδὼ κανένα ταμίαν;

— Ἐγὼ εἶμαι, Μεγαλειότατε, εἶπε γηραλιός τις εὐγενής, πλησιάζω πρὸς αὐτόν.

— Πολλὰ καλὰ, εἶπεν ὁ Γουλιέλμος, κάμει με λοιπὸν τὴν χάριν νὰ πληρώσῃς τὰ ἕνδεκα φλωρία τὰ ὅποια ζητοῦσι καὶ νὰ λάβῃς ἐξοφληστικὸν καθὼς πρέπει. Ταυτοχρόνως δ' ἐπρόσδεσεν, νὰ στείλῃς ἀμέσως εἰς τὸν φίλον μου Γουλιέλμον διακόσια ὄραια φλωρία ὀλοκαίνουργια.

— Ἡ Μεγαλειότης σας θέλετε νὰ γελάσῃτε ὀνομάζοντες φίλον σας ἕνα ἐμβαλωματῆν ὑποδημάτων.

— Ἐξέφυρα τί λέγω, εἶπεν ὁ Γουλιέλμος. Ἀκόμη δὲ νὰ τοῦ ὑπάγγῃτε εἰκοσιεπέντε φιάλας ἀξιόλογου λευκοῦ οἴνου, καθὼς ἔπια τὸ πρῶν. Νὰ μου φέρητε δὲ βεβαίωςιν ἀπὸ αὐτὸν ὅτι τὰ παρέλαβε, καὶ ὡς ὑπάγωμεν εἰς τὸ γεῦμα.

Ἐκαμον εἰς αὐτὸν τὴν παρατήρησιν, ὅτι τὸ γεῦμα ἐγίνετο τὸ μεσημέριον. Τὸν ἔφερον ἀκολουθῶς διαφόρους πράξεις νὰ ὑπογράψῃ. Ἄλλ' ὁ δυστυχὴς δὲν ἤξευρε νὰ γράψῃ.

Τί θέλεις ἀπὸ ἐμὲ εἶπεν εἰς τὸν ἀρχικαγκελλάριον του;

— Σὰς ζητῶ νὰ ὑπογράψῃτε.

— Τὸ χεῖριόν μου εἶναι αἰμωδιασμένον, καὶ δὲν ἔμπορῶ νὰ πιάσω τὸ

χευδύλιον, εἶπε μὲ ἐπιτηδειότητα ὁ Γουλιέλμος. Ἐπογράψε σὺ αὐτ' ἐμοί, ἂν ἦναι βιαστικὸν τὸ πρᾶγμα, ἢ ἄς τὸ ἀναβάλλωμεν εἰς ἄλλην ἡμέραν. Ἦδελα ὁμως εἰς πᾶσαν περίστασιν νὰ μὲ ἀγαπῶσκητε πρότερον τὰς πράξεις μου, καὶ ἔπειτα νὰ τὰς ὑπογράψῃ. Ὁ ἡγεμῶν, ἂν δὲν ἀπατώμαι, ἔχει χρέος πλείοτερον ἀπὸ πάντα ἄλλον νὰ γνωρίζῃ τί κάμνει. Τὸν ἀνέγνωσαν ἀπόφασιν τινα τοῦ ἀγαθοῦ Φιλίππου οὕτως ἐχαρίζε διαφορά μικρὰ σιτηρέσια εἰς πτωχοὺς τινας.

— Προσθέσατε, εἶπε, καὶ ἕκατον φλωρία εἰσόδημα εἰς τὸν φίλον περὶ τοῦ ὁποίου σας εἶπον πρότῃτερα.

— Ποιον φίλον θέλετε τὰ εἰπῆτε;

— Τὸν ἐξέυρετε, σας λέγω τὸν Γουλιέλμον, τὸν ἐμβαλωματῆν τῶν ὑποδημάτων.

— Εἶναι μετριόφρων, εἶπεν ὁ Φίλιππος σιγᾶ, καὶ θέλει τὸν δοθῆναι τὸ σιτηρέσιον τοῦτο.

Τὸν ἀγγέλιαν ἐπισήμως ὅτι τὸ γεῦμα ἦτον ἔτοιμον. Πρὶν σπῶν δ' ὁ Γουλιέλμος, ἠρώτησεν ἂν ἐπληρώθησαν τὰ ἕνδεκα φλωρία. Τὸν ἔδοσαν διὰ τοῦτο τὴν ἐξοφλησιν.

— Καὶ τὰ διακόσια φλωρία αὐτὰ ἔστειλα εἰς τὸν πτωχὸν Γουλιέλμον μὲ εἰκοσιεπέντε φιάλας τοῦ οἴνου τοῦτου;...

— Μάλιστα, Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ ταμίαις.

— Ἐλάβετε καμμίαν ἀπόδειξιν, ἠρώτησεν ὁ Γουλιέλμος μὲ χακόουν περιέργειαν.

— Μάλιστα ἀπὸ μέρους τῆς μητρὸς τοῦ νέου. Φαίνεται ὅτι ὁ Γουλιέλμος δὲν ἐξέυρει νὰ ὑπογράψῃ.

— Ὁ ἐμβαλωματῆς ἠρυθρίασε λαβῶν τὴν ἀπόδειξιν τῆς μητρὸς του. Ἐφάνη πρὸς ὀλίγον πολλὰ συλλεγισμένος, ἀλλ ἦλθεν ἀμέσως εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἐκίνησεν εἰς τὴν τράπεζαν.

Τὸ γεῦμα ἦτον ἀξιολογώτερον τοῦ προγεύματος. Ὁ Γουλιέλμος ἔπεσεν εἰς τὰ φαγητὰ μὲ ὄλην του τὴν καρδίαν. Ἐδειξε δὲ μεγάλην χαρὰν ὅτι ἶδε καλὴν τὴν Γοδελιβὴν, ἣτοι τὴν ἀμφίπολον ἣτις παρίστα τὸ πρόσωπον τῆς βασιλοσύνης. Τὴν ἔκαμε δὲ καὶ τινας ἐρωτικὰς φιλοφρονήσεις, ἀλλ εἶτε διὰ τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ἡθῶς καὶ τὰ λαμπρὰ τῆς φορέματα, εἶτε διὰ τὴν συγχυσιν τῶν ιδεῶν του, δὲν ἐτόλμησε ἤτε νὰ ἐγγίσῃ καὶ τὴν χεῖρά της. Μετὰ τὸ γεῦμα τὸ ὁποῖον διήρκεσε πολλὸν καιρὸν, μεγαλοπρεπῆς χορὸς ἐδόθη, ὃς τις καὶ ἔφερον εἰς μεγάλην ἔκπληξιν τὸν Γουλιέλμον. Ἐξέλιχθη δὲ μεγάλως διὰ τὴν συντροφίαν, τὴν πολυτέλειαν, τὴν μουσικὴν, τὸν ὄρειον ἦχον καὶ τὴν ἡδονικὴν καὶ εὐάρεστον ἀτμοσφαιραν εἰς τὴν ὁποίαν ἠτύρῃσκειτο. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ὁ νοῦς του ἦτον εἰς τὴν Γοδελιβὴν, καὶ τὸσὺν ἦτο κυριεμένος ἀπὸ αὐτῆν, ὥστε καὶ ἐκεῖνῃ ἔμεινεν εἰς μεγάλην ἀπορίαν.

Τὰς ἑπτὰ τὸ ἑσπέρας ἀφηρηπάθη ὅλος διόλου ὁ Γουλιέλμος πλέον, διότι τὸν ἔφερον εἰς μεγαλοπρεπεστάτην τράπεζαν, ὅπου, μεταξὺ διαφόρων πολυτελῶν ἀνδρων, τὸν εἶχον προετοιμασμένον ἀξιόλογον δείπνον. Ποτὲ ὁ Γουλιέλμος δὲν εἶχεν ὑποφασθῆναι τοιαύτας εὐθυμίας.

Εἰς τὰ προηγούμενα συμπόσια δὲν τὸν ἔδοσαν πολλὸν οἶνον εἰς τοῦ-

το ὄμοσ, Φίλιππος ὁ ἀγαθὸς ὅστις εἶχε τοὺς σκοπούς του, καὶ ὅς τις διεσκέδασε πολὺ, διώρισε κρυφίως τὰ τὸν θάνατον ἀρετῶν οἶνον, ὡστε ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν ἐπέδυσαν καὶ ἔπεσαν εἰς τὸν ὕπνον πάλιν, ὅτε ἐφώνησον ἐνδεκα ὥρας, καὶ ἤρξισεν τὰ βουγαλιζῆ τὸσον θανάτῳ καθὼς ὅτε τὸν ἦσαν κάτωθεν τοῦ δένδρου. Τοῦτο δὲ ἐπρόσμενε καὶ ὁ Φίλιππος. Τὸν ἐνέδουσε πάλιν τὰ πρῶτά του φορέματα, καὶ ἐπρόσταξε τὰ τὸν ὑπάγωσιν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἦτο τὴν προηγουμένην ἡμέραν. Ἡ Ἰσαβέλλα ὁμοίως ἤτις διασκέδασε πολὺ με τὸν νεόν τουτον, ἔλαβε συμπάθειαν καὶ ἐζήτησε τὰ τὸν ἰσώγισσι τοῦλάχιστον εἰς τὴν κλίνην του. Ἡ ἐπιθυμία τῆς ἔγγεν. Αὐτοῦ δὲ παρήλαθον τὸν Γουλιέλμον με τὰ φορέματά του οἱ δύο ἀξιωματικοί, ἐνδεδυμένοι καὶ αὐτοὶ ὡς χωρικοί, τὸν ἔφερον εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ ἐξυπνήσαντες τὴν γριαν μητέρατον,

Ἰδοὺ τὴν εἶπον, ὁ υἱός σου τὸν ὅποιον ἤρομεν εἰς τὸ δένδρον, καὶ οὐ τὸν ἔξαναφέραμεν. — Καὶ τὸν ἔβαλον εἰς τὴν κλίνην του.

— Σὰς ὑπερευχαριστῶ, σαλοὶ κύριοι, εἶπεν ἡ γριὰ· κείπει ἀπὸ προχθές, καὶ ἀκόμη ἴσως καὶ σήμερον ἤδελα τὸν ἔχει χαμένον.

Τὴν ἐπιδοῦσαν ἡμέραν ὁ Γουλιέλμος ἐξύπνησε μίαν ὥραν μετὰ τὸν ἥλιον, εἰς τὴν μετρίαν του κλίνην, εἰς τὸν ταπεινὸν του οἰκίσκον. Ἡ ἐκπληξίς τὴν ὅποιαν εἶχε δοκιμάσει τὴν προλαβοῦσαν ἡμέραν μετεβλήθη εἰς βαδύτατην θλίψιν. Ὁδύκολως συνειδέξει τις εἰς τὴν εὐτυχίαν. Ἐστρεψε τὰ ὄμματά του, ἐζήτησε τὰ χρυσὰ του φορέματα καὶ εἰς μεταξὺ τὰ παραπετάσματα, ἐφώνησε τὸν ἀρχινομοχόουτον τὸν ἱματιοφύλακά του, τοὺς ἄλλους τοὺς ἀξιωματικούς, τοὺς προδύμους τοῦ ἀπυρέτας καὶ τὴν βασιλίσσαν του.

Μετὰ μὲν τῆς μητρόστου ἐκπληξίν ἐζήτησεν εἰς τὸ μαυρισμένον ἰδαφος καὶ τοὺς βρωμισμένους τοίχους τοῦ δωματίου του, τὰ εὐρη τὰς ἐναρέστους ζωγραφίας καὶ τὰς λαμπρὰς εἰκονογραφίας, ἀλλὰ μόλις μετὰ μίαν ὥραν ἠδυνήθη τὰ ἐνοήσῃ ὅτι ἦτον ὁ ἐμβλωματῆς τῶν ὑποδημάτων Γουλιέλμου, καὶ ὅτι δὲν ἦτον οὔτε ἡγεμῶν, οὔτε δούξ, οὔτε κόμη, ὅτι ἡ ἀκριβὴς του σύζυγος ἦτον ἀπάτη τῆς φαντασίας του, καὶ, διὰ τὰ καθήσυχασή τέλος τὴν ταραχὴν τῆς μητρός του, εἶπεν εἰς αὐτὴν ὅτι ἰδεν ἀξιόλογον ὄνειρον. Ἐδοκίμασε δὲ μεγάλως ἀγῶνα ἕως οὗ τὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν προτέραν του κατάστασιν. Ἐστρέψε συλλογιζόμενος ὅσα διὰ μίαν στιγμήν εἶχεν ἀπολαύσει, καὶ ἔλαλει ἀναπολῶν ὅτι εἶχεν ἰδεῖν· ἀλλὰ τέλος ἐσηκώθη. Μόλις δὲ ἦλθεν εἰς τὸ ἔργον του καὶ οἱ γείτονες τὸν ἔφερον ἀμέσως δουλείαν.

— Ἐλα! χθές ἡμην τρελλός. Εγὼ εἶμαι ὁ Γουλιέλμος. Καὶ ὄπηγε διὰ τὰ φιλήσῃ τὴν μητέρα του. Συγχώρησέ με ἂν ἐξεμναλίσθην, εἶπεν· ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον τὰ ἰδῆ τις παρόμοιον ὄνειρον.

— Εἶπέμε μ' ὅλον τοῦτο υἱέ μου, πού ἐπέρασες χθές;

— Δὲν ἐξεύρω τίποτε. Καὶ ἐνὸς ἤθελε τὰ ἀρχίσῃ τὰ διηγῆθαι τὸ συμβάν του, παρετήρησεν εἰς γωνίαν τινα τὰς εἰκοσιπέντε φιάλας αἰτινες ἀμέσως ἀνεπόλησαν εἰς τὸν νοῦν του τὰ περιστατικὰ τῆς βασιλικῆς του ζωῆς.

— Πόθεν ἐστάλησαν αἱ φιάλαι αὗται; ἤρώτησεν.

— Α! Θεέ μου! Σὺ υἱέ μου μ' ἔκαμες τόσον τὰ ἀπορήσω με τὰ καμώματά σου, ὡστε ἐλησμόνησα τὰ σὲ εἶπω ὅτι αἱ φιάλαι αὗται εἶναι εἰκοσι πέντε φιάλαι ἀξιολόγου οἴνου τῆς αἰλῆς, τὰ ὅποια σὲ ἐστειλεν ὁ ἡγεμῶν μας Φίλιππος ὁ ἀγαθός, τὸν ὅποιον ὁ Θεὸς τὰ πολυετῆ, καὶ, πράγμα πολὺ παράξενον ἀκόμη! διακόσια ὥρια φλωρία νέα. Μήπως κατὰ τὴν ἐιδόρωσες τίποτε τοῦ βασιλείου;

— Ὁ Γουλιέλμος εἰς τὴν ὁμιλίαν ταύτην ὠχρίασε καὶ ἔμεινε ὡς πύτρα.

— Δὲν καταλαμβάνω πλέον τίποτε, εἶπε με σφοδρότητα. Εγὼ εἶμαι ὁ Γουλιέλμος καὶ δὲν εἶμαι. Εἶμαι ὁ κόμης τῆς Ὀλλανδίας καὶ εἶμαι καὶ πτωχὸς ἐμβλωματῆς ὑποδημάτων. Τὰ ἔχασα τῶντι! ἀλλ' ἂς βουρήθωμεν ἀπὸ τὸν οἶνον τοῦτον.

Χωρὶς τὴν παρατήρησιν ὅτι οἱ λόγοι καὶ ἡ ἀνησυχία του ἐτάρασσον τὴν μητέρα του, ἐκίασε τὴν φιάλην καὶ τὴν ἔφερον ἕως εἰς τὴν μέσσην. Ὅτι χθές καὶ σήμερον! εἶπε με ζωηρότητα. Μὴ φοβῆσαι, μητέρα μου, δὲν ἐπερλάθη ἀκόμη. Ἀλλὰ με ἠρώτησες τί ἔκαμα χθές.

Ἡμην μαγευμένος, διότι ἐγὼ σὲ ἔστειλα ὅλα ταῦτα. Δὲν περῶζει! διακόσια φλωρία καὶ αἱ εἰκοσιπέντε φιάλαι. Πολλὰ καλά.

Ἡ ἀδελφὴ μῆτρός του ἐφαντάσθη ὅτι ὁ υἱὸς τῆς ἐπαράλαλε διότι ἦτο νησιτικός. Ἡτοίμασεν εὐθύς τὸ γάμμα, τὸ ὅποιον τὸν ἐφάνη κατὰ τι νόστιμον, διότι ἐμύριζεν ἀπὸ τὸν οἶνον τῆς αἰλῆς. Πάντοτε ὁμοίως ἔφευγον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Γουλιέλμου τοσοῦτον παράξενον λόγος, ὡστε ἕως τὸ βράδυ καθήτησε τὰ τὸν νομίσαντι ὡς τρελλὸν εἰς τὴν συνοικίαν του. Ἐπροσπάθει μεγάλως τὰ κρῖναι τὴν καρδίαν του, ἀλλ' αἱ ζωαὶ ἐνδυνήσους τῆς προλαβοῦσης ἡμέρας δὲν τὸν ἔφευγον διωλον ἀπὸ τὸν νοῦν.

Μετὰ τὸ τέλος ἐνὸς μηνός, ἐσυλλογίσθη τὸ σιτηρίσιον τῶν ἐκατὸν φλωρίων τὸ ὅποιον ἀπέτιλε μέγος τῆς ὀπτασίας του, ἀλλὰ με θαυμασμόν του ἰδεν ὅτι δὲν ἔγινε λόγος περὶ τοῦτου.

Ἐν τῷ μεταξύ τοῦτου διεκνήχθη ὅτι ὁ ἡγεμῶν καὶ ἡ αἰλή του (αἰτινες τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸ συμβάν του τοῦτο εἶχον ἀναχωρήσειν διὰ τὰ ἐπιπεφθῶσι τὰς πόλεις τῆς Φρισίας καὶ Νορδολανδίας) ἐπατήθησαν. Ἐστρέψε λοιπὸν καὶ αὐτὸς με τοὺς ἄλλους, καὶ παρατηρῶν μετὰ τοῦ Φιλίππου τοῦ ἀγαθοῦ πολλὰ ὑποκείμενα τὰ ὅποια εἰφαινετο ὅτι ἐμύριζεν, ἔπεσε πάλιν εἰς τὴν πρώτην του ἀμηχανίαν.

Ἦλθεν ἡ κυριακή. Ἐπῆγε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν θύραν τοῦ παρεκκλησίου τῆς αἰλῆς. Ἐκεῖ δὲ ἀπήτησε κατὰ πρόσωπον τὴν Γουλιέλμην Ἀνετριχίαν ὅτι τὴν ἰδεῖ, διότι ἠσθάνετο ὅτι δὲν ἤπατατο. Τὸν ἐφάνη δὲ ὅτι καὶ αὐτὴ τὸν εἶχεν ἀναγνωρίσει καὶ ὅτι ἠνδυνήσασεν. Ἀλλὰ μὴ τολμῶν τὰ τὴν λαλήσῃ, ἠνυχαστῆθη τὰ τὴν ἀκολουθήσῃ δειλῶς ἕως τὰς μικρὰς κλίμακας τῶν μεγάλων δωματίων, ὅπου αὐτὴ εἰσῆλθε. Χίλια συγκεχυμένα ἰδέαι ἐμύριζαν εἰς τὴν κεφαλήν του Γουλιέλμου.

— Δὲν εἶναι λοιπὸν χίμαιρα, εἶπε· κατ' ἀλήθειαν εἶμαι εἰς τοὺς ὄνυχας τινὸς μάγου.

Ἡ δὲ ἀνὸν εἶναι ὅτι ἡ Γουλιέλμην ἀπέφερον εἰς τὴν κυρίαν τῆς περὶ τῆς ἐνταμίσεως ταύτης, ἢ ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ βασιλείου, αἰτινες

παρέτρησαν τὰ συγκεχυμένα κινήματα τοῦ Γουλιέλμου, εἶπον τὸ εἰς Φιλίππον τὸν ἀγαθόν. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος τόσον διεσκέδασε μὲ τὸν πτωχὸν ἐμβολωμάτων τῶν ὑποδημάτων, ὥστε ἀμέσως τὸν ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, καὶ τὸν ἤλασε μακίστα εἰς τὴν μνήμην ὅτι τὸν ὑπεσχέθη σιγᾷ μικρὸν τι σιτηρέσιον, πλὴν καὶ ὅτι δὲν τὸ ἐνδυμῆθῃ κἄν. Ἐπρόσβαξε δὲ εὐθὺς νὰ τὸν φέρωσιν ἐνώπιόν του.

Δὲν ἰδοκίμασαν διόλου κόπον νὰ εὐξῶσι τὸν Γουλιέλμον, διότι ἦτο καρφωμένος εἰς τὸν στύλου ὅπου πρὸ ἡμισείας ὥρας ἔχασεν ἐκ τῆς ὄψεως τὴν κυρίαν τῆς καρδίας του.

Ὁ ἡγεμὼν εἰδείκνυεν ἐσωτερικὴν τινα χαρὰν συλλογιζόμενος ὅτι ἔμελλε νὰ ἐξαγαθῇ πάλιν ἐκεῖνον ὅστις ὀλοκλήρῳ ἡμέραν ἔλαβε τὴν θέαν του. Ἐδίδουσε δὲ νὰ τὸν περιφέρωσιν εἰς τὰ δωμάτια ὅπου εἶχε κάμει τὸν ἡγεμόνα. Ὁ Γουλιέλμος ἀνεγνώρισεν ὅλα καὶ ἔδειξε τοσοῦτον μεγάλον θαυμασμόν, ὥστε Φιλίππος ὁ ἀγαθὸς διεσκέδασε σχεδὸν καὶ τῶρα καθῶς καὶ τὴν πρώτην φοράν. Ἐν τούτοις δὲ ἐνέδυσαν τὴν πατοῦρον Γοδελίβην ὡς ἡγεμονίδα πάλιν.

Ὁ Γουλιέλμος ἀμέσως ὅτε τὴν ἰδεν ἐφώταξεν.

— Α! ἂν ἔχχτε σκοπὸν νὰ μοῦ τὴν πάρητε πάλιν, δὲν ἔπρεπε νὰ μοῦ τὴν δεῖξήτε.

Ἡ τόσον εὐλαχρῆς καὶ τόσον ἀδολος ὁμολογία τοῦ Γουλιέλμου ἐφάνη ὅτι ἔκαμιν ἐντύπωσιν τινα εἰς τὴν νέαν κόρην. Ἄλλως δὲ καὶ ὁ Γουλιέλμος εἶχεν ὄρατον ἀνάστημα καὶ εὐάρεστον φυσιογνωμίαν. Ἐνῶ δὲ ὅλος σένουος ἤρχιζε νὰ ἐννοῇ τὸ ὄνειρόν του, καὶ νὰ φαντάζεται ὅτι ἴσως ἠδέλησε νὰ τὸν παίξῃ ὁ ἡγεμὼν του, Φιλίππος ὁ ἀγαθὸς ὡς τις τὸν παρετῆρει τὸν ἐπε μείδιον.

Σὲ ἀρέσει λοιπὸν καλῆτερον ἐδῶ πυρᾷ εἰς τὸ δένδρον;

Α! Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη φελλίζων ὁ Γουλιέλμος ὡς νὰ ἐκτυπῆθη ἀπὸ αἰφνῆδιον κεραυνόν...

Καλὰ λοιπὸν, ἐπρόσβαξεν ὁ ἡγεμὼν, ἔμπορεῖς νὰ μείνης ἐδῶ, καὶ ὁ ἰματοφύλαξ μας, τὸν ὅποιον βλέπεις, θέλει σὲ δόσειν ἀμέσως ὑποῦργημα εἰς τὸ ἀνάκτορόν μου.

Ὁ Γουλιέλμος ἐβρίχε τὰ ὀμμάτιά του εἰς τὸν ἰματοφύλακα καὶ ὀπισθοδρόμησεν ὀλίγον ἀναγνωρίζων ἐκ ἑνὸς ὅστις τοῦ εἶχε δόσειν τὸ χρῆσόν καὶ βελουδέμιον βραχίον ἄλλὰ δὲν εἶπε τίποτε.

Ἄς δὲ πρὸς τὴν νέαν ταύτην κόρην, εἶπεν ἀκόμη ὁ ἀγαθὸς δοῦξ δεικρῶν τὴν Γοδελίβην, ἐξαρτάται ἀπὸ αὐτὴν ἂν θέλῃ νὰ γινῇ σύζυγός σου.

Ἐπειδὴ ἔξεύρω ὅτι στέργει, εἶπε ἐμβαίνοισα εἰς τὸ μέσον ἢ ἐκ Πορτογαλλίας Ἰσαβέλλα, τὴν δίδω διὰ προικα δύο χιλιάδας φλωριά καὶ ἀπὸ μερὸς σου, Μεγαλειότατε, ἐλπίζω ὅτι θέλεις κάμει διπλοῦν τὸ σιτηρέσιον τὸ ὅποιον τὸν ὑπεσχέθης.

Δὲν ἔμπαρῶ νὰ σὲ ἀρνηθῶ τίποτε, Κυρία μου, ἀπεκρίθη ὁ δοῦξ.

Ἡ Γοδελίβη ἔδωσε τὴν χεῖρά της εἰς τὸν Γουλιέλμον ὅστις ἔτρεμεν ἐκ τῆς χαρᾶς του. Τὸν ἐνέδυσαν εἶδος φορέματος ἀνάλογον μὲ τὸ νέον του ὑποῦργημα, καὶ μετὰ δέκα πέντε ἡμέρας ἐνυμφεῦθη εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῆς ἀλλῆς τὴν ἀγαπητὴν του Γοδελίβην. . . .

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Λείψανα τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας.	161
Αἱ Καλαὶ Τέχναι.	164
Φυσικὴ Ἱστορία	167
Ἡ Ἐφεύρεσις τῆς Τυπογραφίας.	170
Περὶ Ἐνοστιγμάτων.	176
Παρατηρήσεις περὶ χρήσεως τῶν Λουτρῶν.	180
Ὁ πολιτικὸς διοργανισμὸς τῆς Μ. Βρετανίας.	186
ΠΟΙΗΣΕΙΣ.	
Πρὸς τὸν Κ. Ἀλέξανδρον Σούτσον.	187

Τιμὴ ἐτήσια
προπληρωτῖα

Ἐν Σμύρῃ . . . . . γρ. 30
Διὰ τὸ ἐξωτερικόν 40

Ἐν τῷ Τυπογραφείῳ τῆς ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ εὕρισκονται δι-
άφορα ἠθικὰ καὶ διδακτικὰ βιβλία.— Προκηρύσσεται δὲ καὶ ἐκ-
δοσις ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ εἰς δύο τόμοις, πρὸς
χρῆσιν τῶν Σχολείων.

